

ZARZĄDZENIE NR 72.2024
WÓJTA GMINY KOWAŁA

z dnia 14 maja 2024 r.

w sprawie przedstawienia Raportu o stanie Gminy Kowala za rok 2023

Na podstawie art.28aa ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym Dz.U.2024 poz. 609 ze zm. zarządzam co następuje:

§ 1. Przedstawiam Raport o stanie Gminy Kowala za rok 2023 stanowiący załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Raport o stanie Gminy Kowala podlega przedłożeniu Radzie Gminy Kowala oraz publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Wójt Gminy Kowala

Wiesław Pachniewski

Załącznik do zarządzenia Nr 72.2024
Wójta Gminy Kowala
z dnia 14 maja 2024 r.

RAPORT

O STANIE GMINY KOWALA

Podsumowanie działalności Wójta Gminy Kowala w roku 2023

Opracowanie na podstawie art. 28aa ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. ustawy o samorządzie gminnym
(Dz.U.2024 poz. 609 ze zm.)

URZĄD GMINY W KOWALI-STĘPOCINIE

UL. MARIII WALEWSKIEJ 7

26-624 KOWALA-STĘPOCINA

www.kowala.pl

kowala@kowala.pl

SPIS TREŚCI

I. INFORMACJE OGÓLNE

1. Charakterystyka Gminy.....	4
1.1. Położenie i powierzchnia gminy.	4
1.2. Ludność i dynamika zmian	7
1.3. Dochody i wydatki Gminy	10
1.4. Władze lokalne	13

II. OPIS NAJWAŻNIEJSZYCH DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH W ROKU 2023

1. Oświata i Kultura.....	14
2. Zdrowie.....	22
3. Bezpieczeństwo.....	23
4. Ochrona Środowiska, Rolnictwo, Leśnictwo i Odpady komunalne.....	27
4.1. Rolnictwo, leśnictwo.....	27
4.2. Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy Kowala w 2023 roku.....	27
4.3. Program Priorytetowy „Czyste Powietrze”	28
4.4. Program Ochrony Powietrza (POP).....	28
4.5. Decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach.....	29
4.6. Wycinka drzew.....	29
4.7. Gospodarka ściekowa.....	29
4.8. Usuwanie azbestu z terenu gminy Kowala.....	29
4.9. Odpady komunalne.....	29
4.10. Zabytki i pomniki przyrody.....	35
4.11. Program opieki nad zabytkami	36
5. Zagospodarowanie terenu i infrastruktura techniczna.....	37
6. Infrastruktura komunalna.....	39
7. Działalność na rzecz jednostek pomocniczych.....	40
8. Pomoc społeczna.....	43

III. REALIZACJA UCHWAŁ RADY GMINY

1. Ogólna informacja o działaniach na rzecz realizacji uchwał Rady Gminy.....	47
2. Działania podejmowane na rzecz realizacji strategii i programów.....	51
2.1. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2024.....	51
2.2. Programy.....	51

IV. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA

1. Zadania inwestycyjne	56
2. Zamówienia Publiczne	64

V. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA I WSPÓŁPRACA Z PODMIOTAMI ZEWNĘTRZNYMI

1. Informacja publiczna.....	65
2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	65

3. Współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego i podmiotami zagranicznymi.....	71
4. Promocja.....	72
5. Plany inwestycyjne.....	73
6. Informacja	74

I. INFORMACJE OGÓLNE

---

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

1.1. Położenie i powierzchnia gminy

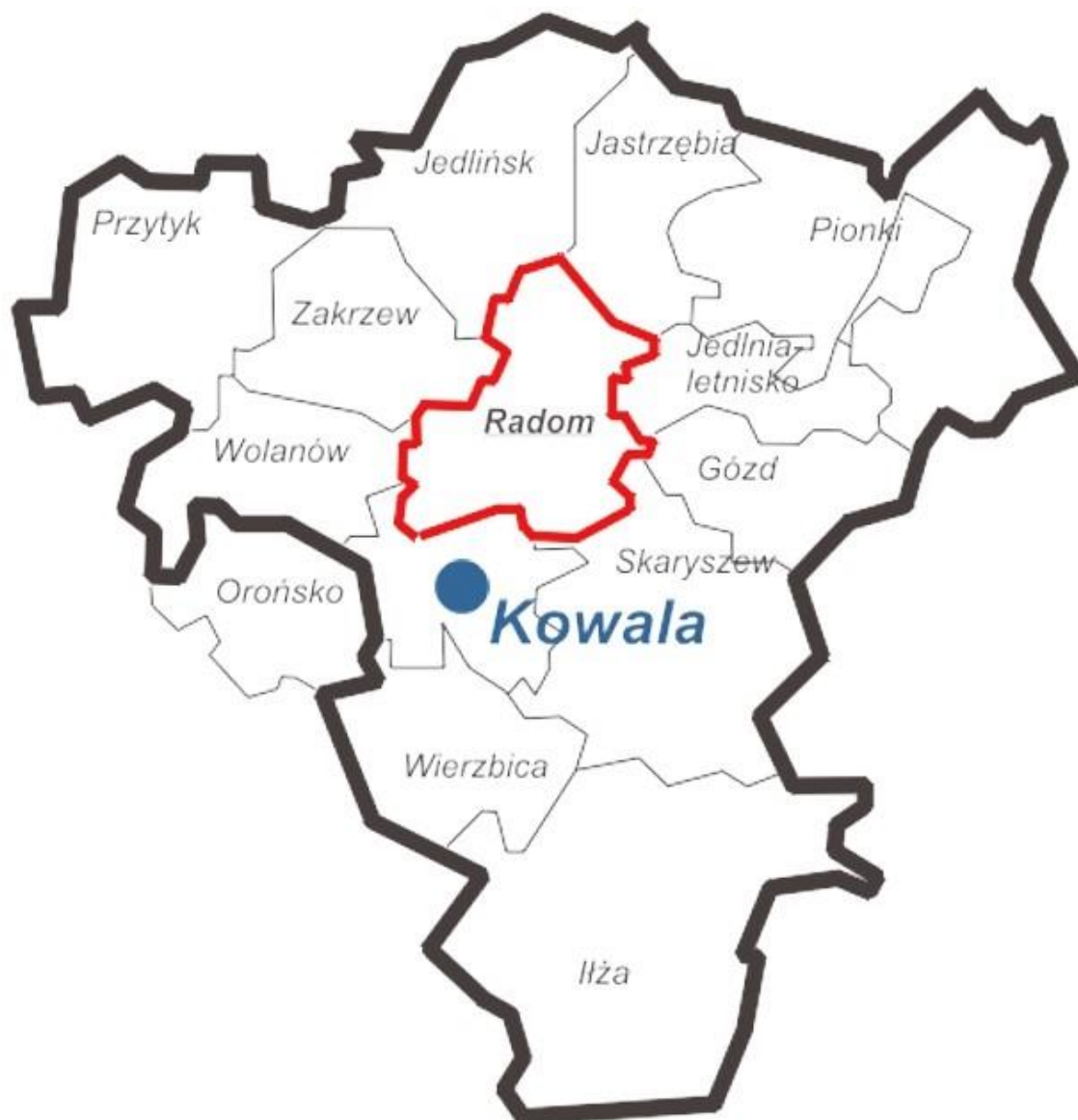
Gmina Kowala położona jest w południowej części województwa mazowieckiego w powiecie radomskim. Powierzchnia gminy Kowala wynosi 74,67 km², co stanowi 4,88% powierzchni powiatu.

Kowala należy do mniejszych gmin powiatu radomskiego, natomiast pod względem liczby mieszkańców wynoszącej na dzień 31.12.2023 roku, 12109 lokuje się nieco powyżej średniej dla całego regionu.

Powiat radomski i gmina Kowala na tle województwa mazowieckiego.

Od strony północnej Gmina Kowala graniczy z miastem Radomiem, od wschodu z jego osiedlami mieszkaniowymi i gminą Skaryszew, od południa z gminami Orońsko i Wierzbicą, a od zachodu z gminą Wolanów.

Gminy powiatu radomskiego.

Przez teren Gminy Kowala przebiega droga wojewódzka 735, stanowiąca dawną drogę krajową DK7 oraz linie kolejowe nr 8 relacji Warszawa Zachodnia- Kraków Główny, nr 22 Tomaszów Mazowiecki- Radom oraz nr 576 relacji Wolanów- Rożki, co daje gminie szczególne możliwości jej rozwoju. Zestawienie powierzchni gminnego zasobu mienia komunalnego Gminy Kowala o uregulowanym stanie prawnym własności o powierzchni : 155,3352 ha.

W tym powierzchnia gruntów przekazanych:

- w trwałą zarząd o powierzchni 8,2862 ha
- użytkowanie wieczyste o powierzchni 1,1284 ha
- w dzierżawę o powierzchni 24,0258 ha

Wpłynęło 70 wniosków o zatwierdzenie podziałów nieruchomości (66 decyzji prawomocnych i 3 wnioski bez rozpatrzenia z powodu niezuzpełnienia braków formalnych oraz 1 umorzenie postępowania jako bezprzedmiotowe).

Wpłynęło 64 wnioski o wydanie opinii do wstępnego projektu podziału nieruchomości (59 pozytywnie rozpatrzonych i 2 negatywnie rozpatrzonych, 1 wniosek zawieszony, 2 wnioski bez rozpatrzenia z powodu niezuzpełnienia braków formalnych).

Lp.	Przeznaczenie	Powierzchnia w ha stan na dzień 31.12.2023 r.
1	Tereny rolne	7,8424
2	Tereny budowlano-rolne	1,4368
3	Tereny zabudowy usługowej	14,8649
4	Tereny dróg dojazdowych i wewnętrznych	9,0312
5	Tereny budowlano-usługowe, tereny leśne	0,4021
6	Tereny budowlano-usługowe	7,8469
7	Tereny leśne	8,3693
8	Tereny budowlane	17,9399
9	Tereny zieleni urządzonej	2,2246
10	Tereny budowlano usługowe, tereny zieleni urządzonej	1,2024
11	Tereny infrastruktury technicznej	0,7706
12	Tereny budowlane, tereny zieleni urządzonej	1,8676
13	Tereny usługowo-rolne	1,3492
14	Tereny budowlano-usługowe, tereny rolne	5,6281
15	Tereny kolejowe	0,0174
16	Grunty pod drogami	74,5418

1.2. Ludność i dynamika zmian

Ewidencja ludności

Według stanu na dzień 31.12.2023 r. Gminę Kowala zamieszkiwało 12109 osób.

W porównaniu z rokiem ubiegłym liczba ludności wzrosła. W 2023 roku zmarło 104 mieszkańców naszej gminy. Jest to spadek o 8 osób w porównaniu z rokiem 2022. Na świat w raportowanym roku przyszło 115 dzieci. Wobec czego przyrost naturalny w 2023 r. wyniósł 11 osób.

Liczba ludności w poszczególnych latach

Stan na dzień	Liczba ludności
31.12.2023 r.	12109
31.12.2022 r.	12095
31.12.2021 r.	12042
31.12.2020 r.	11999

Sukcesywny wzrost liczby mieszkańców na terenie gminy, przybywających najczęściej z miasta Radomia i innych okolicznych regionów, świadczy o jej atrakcyjności i ma duże znaczenie dla dalszego jej rozwoju.

Statystyka mieszkańców wg wieku i płci

Wiek	Mężczyzn	Kobiet	Ogółem
0-2	175	185	360
3	55	59	114
4-5	147	158	305
6	88	68	156
7	74	69	143
8-12	379	334	713
13-15	279	253	532
16-17	166	147	313
18	81	86	167
19-65	3929	0	3929
19-60	0	3527	3527
> 65	624	0	624
> 60	0	1226	1226
ogółem	5997	6112	12109

Statystyka ludności z podziałem na miejscowości według stanu na dzień 31.12.2023 r.

GMINA KOWALA (1425072)	12109
ADAMÓW	32
AUGUSTÓW	673
BARDZICE	279
BUKOWIEC	92
DĄBRÓWKA ZABŁOTNIA	389
GRABINA	102
HUTA MAZOWSZAŃSKA	541
JÓZEFÓW	196
KOŃCZYCE-KOLONIA	500
KOSÓW	723
KOTARWICE	801
KOWALA-KOLONIA	474
KOWALA-STĘPOCINA	593
KOWALÓWKA	99
LUDWINÓW	727
MALISZÓW	574
MAZOWSZANY	730
MŁODOCIN MNIEJSZY	484
KĄTY	134
OSIEK	71
PARZNICE	852
ROMANÓW	194
ROŻKI	488
RUDA MAŁA	391
STAWKI	23
TRABLICE	1614
WALENTYNÓW	104
ZENONÓW	229

Statystyka zdarzeń zarejestrowanych w prowadzonym przez gminę rejestrze mieszkańców w 2023 r.

Ilość zameldowań na pobyt czasowy w tym cudzoziemców	52 18
Ilość wymeldowań z pobytu czasowego w tym cudzoziemców	4 2
Ilość zameldowań na pobyt stały w tym cudzoziemców	357 0
Ilość zameldowań spoza gminy	138
Ilość wymeldowań z pobytu stałego w tym cudzoziemców	340 2
Ilość urodzeń mieszkańców	115
Ilość zgonów mieszkańców	104

Dowody osobiste

W 2023 roku do naszego urzędu wpłynęło 1029 wniosków o wydanie dowodu osobistego.

Nie zmieniły się dotychczasowe funkcje dowodu osobistego - nadal potwierdza tożsamość i obywatelstwo oraz uprawnia do przekraczania granic niektórych państw, które honorują dowód osobisty jako dokument podróży. Dzięki warstwie elektronicznej, dowód osobisty umożliwia również jego posiadaczowi uwierzytelnianie w usługach online, składanie podpisu osobistego oraz potwierdzanie obecności w określonym czasie i miejscu.

Od dnia 29 grudnia 2023 r. wniosek o wydanie dowodu osobistego składa się na piśmie utrwalonym w postaci elektronicznej wypełnionym przez organ gminy na podstawie danych podanych przez wnioskodawcę i danych pobranych z rejestru PESEL, podpisanym przez wnioskodawcę za pomocą urządzenia umożliwiającego złożenie i odwzorowanie własnoręcznego podpisu.

Wniosek o wydanie dowodu osobistego składa się w organie dowolnej gminy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:

- osobiście;
- w wersji elektronicznej dla dzieci do 12 roku życia;
- w wersji elektronicznej dla osób powyżej 12 roku życia - w przypadku złożenia wniosku o wydanie dowodu osobistego elektronicznie dla osoby powyżej 12. roku życia, osoba ubiegająca się o wydanie dowodu osobistego jest obowiązana w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku zgłosić się do organu gminy, w której złożyła wniosek, w celu złożenia i odwzorowania podpisu własnoręcznego oraz złożenia odcisków palców.

Urząd Stanu Cywilnego

Urząd Stanu Cywilnego Kowala zajmuje się rejestracją urodzeń, małżeństw i zgonów, które nastąpiły na terenie Gminy Kowala oraz dokonuje innych czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego w Bazie Usług Stanu Cywilnego.

Zadania zrealizowane przez Urząd Stanu Cywilnego Kowala w roku 2023	
Rodzaj zadania	2023
Rejestracja aktów urodzeń	11
Rejestracja aktów małżeństw	81
w tym poza Urzędem :	9
Rejestracja aktów zgonów	54
Przyjmowanie oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński	43
Wydawanie decyzji administracyjnych o zmianie imienia i nazwiska	5
Transkrypcja i odtworzenia zagranicznych aktów stanu cywilnego	11
Wydawanie odpisów aktów stanu cywilnego	900
Migracja aktów stanu cywilnego do Rejestru Stanu Cywilnego	460
Ilość wyroków rozwodowych wpisanych do ksiąg małżeństw	17
Uznanie ojcostwa	3

Dodatkowo Urząd Stanu Cywilnego Kowala, na wniosek osób zainteresowanych, co roku organizuje uroczystość związaną z jubileuszem 50-lecia pożycia małżeńskiego. Jubilaci zostają uhonorowani odznaczeniem państwowym „Medalem za Długoletnie Pożycie Małżeńskie” przyznawanym przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

W dniu 13 marca 2023 r. wystąpiliśmy z wnioskiem do Wojewody Mazowieckiego o przyznanie medali dla 31 par z terenu naszej gminy. Uroczystość wręczenia medali nie odbyła się, ponieważ w dalszym ciągu oczekujemy na rozpatrzenie wniosków.

1.3. Dochody i wydatki Gminy

Budżet Gminy Kowala w 2023 roku, który został przyjęty uchwałą Rady Gminy Kowala nr L.408.2022 z dnia 29.12.2022 roku, zakładał:

- uzyskanie dochodów w kwocie 58 029 086,81 zł;
- realizację wydatków na poziomie 65 332 693,93 zł;
- pozyskanie przychodów w kwocie 8 303 607,12 zł;
- realizację rozchodów na poziomie 1 000 000,00 zł.

Różnica między planem dochodów a planem wydatków wynosiła 7 303 607,12 zł i stanowiła planowany deficyt budżetu Gminy Kowala na 2023 rok. Planowana na 2023 rok wartość przychodów stanowiła źródło pokrycia powstałego deficytu a w pozostałej części została przeznaczona na rozchody.

W wyniku wprowadzonych zmian w ciągu roku:

- plan dochodów wzrósł o 10 295 899,87 zł do kwoty 68 324 986,68 zł;
- plan wydatków wzrósł o 14 083 814,49 zł do kwoty 79 416 508,42 zł;
- plan przychodów wzrósł o 3 787 914,62 zł do kwoty 12 091 521,74 zł;
- plan rozchodów nie uległ zmianie.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku budżet Gminy Kowala zamknął się planowanym deficytem budżetowym w kwocie 11 091 521,74 zł stanowiącym różnicę między planem dochodów a planem wydatków.

Syntetyczne zestawienie wartości dochodów, wydatków oraz wyniku finansowego wg planu na dzień 1 stycznia 2023 roku, planu na dzień 31 grudnia 2023 roku oraz wykonania za 2023 rok ujęto w ramach poniższej tabeli.

Wyszczególnienie	Plan na 1.01.2023 r. (w zł)	Plan na 31.12.2023 r. (w zł)	Wykonanie (w zł)	Realizacja planu po zmianach (w %)
Dochody	58 029 086,81	68 324 986,68	70 316 279,06	102,91%
Wydatki	65 332 693,93	79 416 508,42	74 154 613,07	93,37%
Wynik	-7 303 607,12	-11 091 521,74	-3 838 334,01	-

Dochody budżetu Gminy w 2023 roku wyniosły 70 316 279,06 zł, a ich realizacja stanowiła 102,91% planu wynoszącego 68 324 986,68 zł. Realizację planu dochodów w 2023 roku przedstawiają tabele poniżej.

Wyszczególnienie	Plan na 1.01.2023 r. (w zł)	Plan na 31.12.2023 r. (w zł)	Wykonanie (w zł)	Realizacja planu po zmianach (w %)	Udział (w %)
Dochody bieżące	49 000 426,00	58 568 563,08	59 056 713,45	100,83%	83,99%
Dochody majątkowe	9 028 660,81	9 756 423,60	11 259 565,61	115,41%	16,01%
RAZEM DOCHODY OGÓŁEM	58 029 086,81	68 324 986,68	70 316 279,06	102,91%	100,00%

Wydatki budżetu Gminy w 2023 roku wyniosły 74 154 613,07 zł, a ich realizacja wyniosła 93,37% planu wynoszącego 79 416 508,42 zł. Realizację planu wydatków w 2023 roku przedstawiają tabele poniżej.

Wyszczególnienie	Plan na 1.01.2023 r. (w zł)	Plan na 31.12.2023 r. (w zł)	Wykonanie (w zł)	Realizacja planu po zmianach (w %)	Udział (w %)
Wydatki bieżące	48 941 324,00	59 761 419,94	56 869 035,35	95,16%	76,69%
Wydatki majątkowe	16 391 369,93	19 655 088,48	17 285 577,72	87,94%	23,31%
RAZEM WYDATKI OGÓŁEM	65 332 693,93	79 416 508,42	74 154 613,07	93,37%	100,00%

Informacja o stanie mienia komunalnego za rok 2023

Gmina Kowala posiada mienie komunalne w skład, którego wchodzi:

- grunty,
- budynki,
- budowle i urządzenia techniczne,
- środki transportowe.

Grunty stanowiące własność komunalną gminy zajmują obszar 155,3352 ha, w skład, których wchodzi:

- grunty rolne,
- działki budowlane,
- drogi,
- tereny rekreacyjno-sportowe,
- parki, lasy, grunty leśne,
- stawy.

W roku 2023 gmina sprzedała działki w miejscowości Kosów Większy:

- Nr 1256/3 o powierzchni 0,0930 ha za kwotę 159 641,70 zł wg. aktu notarialnego
  - Nr 1256/4 o powierzchni 0,0930 ha za kwotę 168 079,50 zł wg aktu notarialnego.
  - Nr 1256/5 o powierzchni 0,0931 ha za kwotę 168 337,80 zł wg aktu notarialnego.
  - Nr 1256/8 o powierzchni 0,0930 ha za kwotę 151 068,60 zł wg aktu notarialnego.
  - Nr 1256/9 o powierzchni 0,0929 ha za kwotę 133 922,40 zł wg aktu notarialnego.
- Łączna kwota ze sprzedaży wyniosła 781 050,00 zł.

Drugim składnikiem mienia gminy są budynki (użytkowe), w skład ich wchodzi:

- budynek Urzędu Gminy w Kowali- Stępocinie,
- budynek, w którym znajdują się: GOPS i Posterunek Policji
- budynki szkół (6 sztuk) – w miejscowościach: Kowala-Stępocina, Mazowszany, Kończyce - Kolonia, Młodocin Mniejszy, Bardzice, Parznice,
- budynek Publicznego Przedszkola w Kowali-Stępocinie,
- budynek w Trablicach Dom Pamięci ks. Romana Kotlarza
- budynek Ośrodka Zdrowia w Kowali-Stępocinie,
- remizy OSP – w miejscowości Kowala-Stępocina,
- budynek w miejscowości Bardzice – pełni funkcję świetlicy i remizy OSP,
- budynek w Rudzie Małej – pełni funkcję świetlicy i remizy OSP,
- budynek w Kosowie – pełni funkcję świetlicy i remizy OSP,
- świetlica w Trablicach,
- świetlica w Ludwinowie,
- świetlica w Maliszowie

- hala sportowa w Kowali-Stępcinie,
- hala sportowa w Mazowszanach,
- hala sportowa w Młodocinie Mniejszychym
- stacja hydroforowa w Dąbrówce Zabłotniej,
- budynek zaplecza sanitarno-szatniowego boiska piłkarskiego w miejscowości Kowala-Stępcina,
- budynek mieszkalny i gospodarczy w Kowali-Stępcinie - siedziba Klubu Seniora.
- PSZOK w Kosowie

Na mienie komunalne Gminy Kowala w 2023 roku składają się także: parkingi i boiska:

- wielofunkcyjne w Kosowie, „Orlik” w Mazowszanach,
- Infrastruktura sportowo-rekreacyjna w Kowali – boisko wielofunkcyjne,
- boisko trawiaste z trybunami i część rekreacyjna z muszlą koncertową,
- boisko wielofunkcyjne przy PSP w Bardzicach.

Sprzęt służący do prac bieżącego utrzymania budynków i obiektów gminnych to:

- kosiarka - ciągniczek,
- kosiarka do trawy z akcesoriami,
- pług wirnikowy do śniegu,
- wykaszarka spalinowa z dmuchawą i przyczepą,
- sprzęt ratowniczy i gaśniczy na stanie OSP (motopompy, agregaty, przecinarki, pompy szlamowe),
- wyposażenie techniczno- gastronomiczne w szkołach i przedszkolu.

W skład grupy obejmującej budowlę i urządzenia techniczne wchodzi (stan na koniec 2023 r):

Drogi o długości 101,865 km i powierzchni 410 493 m²

- a) twarda ulepszona bitumiczne: 66,366 km – 283,415 m²
- b) gruntowa wzmocniona żwirem, żuzłem: 16,043 km – 53,651 m²
- c) gruntowa naturalna (z gruntu rodzimego): 16,168 km – 45,352 m²
- d) twarda nieulepszona tłuczniowa: 1,204 km – 8,070 m²
- e) twarda ulepszona kostka: 1,399 km – 6,293 m²

Suma powierzchni chodników i ścieżek rowerowych: 1201 m²

Liczba i długość obiektów mostowych w osi drogi:

1 obiekt mostowy- MOST o długości 12,00 m, powierzchnia 70 m²

W roku 2023 nastąpiła budowa oświetlenia ulicznego w miejscowościach:

1. Parznice: obejmująca wykonanie 4 słupów elektroenergetycznych i montaż 2 opraw oświetlenia. Łączny koszt budowy nowego oświetlenia wyniósł 89 225,00 zł.
2. Trabcice: obejmująca budowę 6 słupów oświetleniowych. Łączny koszt budowy nowego oświetlenia wyniósł 57 313,67,00 zł.
3. Parznice ul.Brzozowa : obejmująca budowę 4 słupów oświetleniowych. Łączny koszt budowy nowego oświetlenia wyniósł 33 763,50 zł.

W 2023 roku wybudowano na terenie gminy 269 metrów bieżących sieci wodociągowej:

1. Zenonów – 184 mb
2. Parznice – 85 mb

Do środków transportowych będących własnością gminy wchodzi:

- Samochód pożarniczy MAGIRUS (OSP Bardzice),
- Samochód pożarniczy MERCEDES (OSP Kowala-Stępcina),
- Samochód pożarniczy JELCZ (OSP Ruda Mała),
- Samochód osobowo – towarowy Renault Mascott - Urząd Gminy,
- Samochód ciężarowy ciężarowy- OPEL COMBO-D-VAN - PP w Kowala-Stępcina.

W 2023 roku został oddany do demontażu samochód VOLKSWAGEN-Vento 1,8 (OSP Kowala-Stępcina).

Dochody z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości za rok 2023 wynoszą 18 354 zł a z tytułu najmu i dzierżawy (czynsze) wynoszą 102 065 zł.

Wydatki bieżące w dziale gospodarki nieruchomościami wyniosły w 2023 roku 315 078 zł (na wydatki te złożyły się m.in. koszty: kosztorysów, projektów, wykonanych map, wypisów i wyrysów z rejestru gruntów, wyceny, zakładanie ksiąg wieczystych).

Koszt utrzymania stacji wodociągowej w Dąbrówce Zabłotniej wyniósł 1 451 014 zł.

Bieżące utrzymanie dróg wraz z remontami i odśnieżaniem w roku 2023 wyniosło 1 023 738 zł.

1.4. Władze lokalne

Strukturę organizacyjną Urzędu określa Zarządzenie 160.2023 z dnia 29 grudnia 2023 roku w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Gminy w Kowali-Stępcinie.

Kadencję Rady Gminy 2018-2023 – przedłużono do dnia 30 kwietnia 2024 zgodnie z ustawą z dnia 29 września 2022 r., o przedłużeniu kadencji organów jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2022 r., poz. 2418 ze zm.). Rada Gminy Kowala w kadencji 2018-2024 liczy 15 radnych.

Przy Radzie działają następujące stałe komisje:

- Komisja Rewizyjna – 5 osób.
- Komisja Budżetowa – 5 osób.
- Komisja Rolnictwa, Ochrony Środowiska, Porządku Publicznego, Bezpieczeństwa i Ochrony Ludności i Pomocy Społecznej – 5 osób.
- Komisja Oświaty, Kultury, Sportu, Turystyki i Promocji – 5 osób.
- Komisja Skarg, Wniosków i Petycji – 5 osób.

II. OPIS NAJWAŻNIEJSZYCH DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH W ROKU 2023

1. OŚWIATA I KULTURA

I. Na terenie Gminy Kowala istnieją następujące placówki oświaty i kultury:

1. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Noblistów Polskich w Bardzicach.
2. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Kończycach – Kolonii.
3. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Kowali-Stępocinie.
4. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Mazowszanach.
5. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Młodocinie Mniejszym.
6. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Parznicach.
7. Niepubliczna Szkoła Podstawowa MONTESSORI School w Kotarwicach.
8. Publiczne Przedszkole im. Juliana Tuwima w Kowali-Stępocinie .
9. Niepubliczne Przedszkole MONTESSORI „Nutki” w Kotarwicach.
10. Gminna Biblioteka Publiczna w Kowali-Stępocinie.

Wykaz szkół i placówek oświatowych oraz liczba uczniów na terenie Gminy Kowala

Liczba uczniów na dzień 31.12.2023r.

Nazwa szkoły	Szkoła - liczba uczniów	Roczne przygotowanie przedszkolne - liczba wychowanków	Oddziały przedszkolne - liczba wychowanków	Łącznie:
PSP Bardzice	86	23	-	109
PSP Kończyce-Kolonia	79	13	-	92
PSP Kowala-Stępocina	260	11	-	271
PSP Mazowszany	307	44	18	369
PSP Młodocin Mniejszy	91	16	-	107
PSP Parznice	140	25	100	265
Publiczne Przedszkole w Kowali-Stępocinie	-	25	100	125
Niepubliczne Przedszkole MONTESSORI „Nutki” Kotarwice	-	-	39	39
Niepubliczna Szkoła Podstawowa MONTESSORI	32	9	-	41
łącznie:	995	166	257	1418

Wykaz zatrudnionych nauczycieli w Publicznych Szkołach Podstawowych i Publicznym Przedszkolu na terenie gminy Kowala w styczniu i grudniu 2023 r.

Nazwa szkoły	Liczba zatrudnionych nauczycieli w pełnym wymiarze w styczniu 2023	Liczba zatrudnionych nauczycieli w niepełnym wymiarze w styczniu 2023	Liczba zatrudnionych nauczycieli w pełnym wymiarze w grudniu 2023	Liczba zatrudnionych nauczycieli w niepełnym wymiarze w grudniu 2023
PSP Bardzice	15	3	14	5
PSP Kończyce – Kolonia	14	5	13	7
PSP Kowala – Stępocina	28	11	28	9
PSP Mazowszany	37	8	37	7
PSP Młodocin Mniejszy	14	3	13	4
PSP Parznice	40	6	40	7
Publiczne Przedszkole w Kowali-Stępocinie	11	7	11	4

WYNIKI UCZNIÓW VIII KLAS ZA 2023 ROK

Gmina Kowala: język polski - 66 %, matematyka - 49%, język angielski - 62%;

Powiat Radomski: język polski - 65 %, matematyka – 53%, język angielski - 62%;

Województwo mazowieckie: język polski - 69 %, matematyka - 59%, język angielski - 71%;

Kraj: język polski - 66 %, matematyka - 53%, język angielski - 66%.

Szkoła	Język polski	Matematyka	Język angielski	Język niemiecki
PSP Bardzice	62%	44%	66%	-
PSP Kończyce- Kolonia	61%	35%	41%	-
PSP Kowala-Stępocina	64%	40%	59%	-
PSP Mazowszany	71%	58%	68%	-
PSP Młodocin Mniejszy	66%	56%	64%	-
PSP Parznice	61%	53%	68%	-

Zestawienie wydatków gminy na prowadzenie placówek oświatowych w 2023r.

Nazwa szkoły - placówki	Wydatki na prowadzenie poszczególnych placówek w przeliczeniu na jednego ucznia lub wychowanka rocznie
PSP Bardzice	21 821,20 zł.
PSP Kończyce - Kolonia	25 469,23 zł.
PSP Kowala-Stępocina	19 248,20 zł.
PSP Mazowszany	14 656,64 zł.
PSP Młodocin Mniejszy	23 599,20 zł.
PSP Parznice	19 452,60 zł.
Publiczne Przedszkole w Kowali-Stępocinie	24 441,41 zł.

Dochód z subwencji oświatowej	Wydatki Gminy na oświatę
16 452 998,00 zł.	32 575 259,26 zł.

W roku 2023 wszystkie placówki oświatowe realizowały szereg projektów i programów np.: „Poznaj Polskę”; „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa”; „Góra Grosza”; „Śniadanie daje moc”; „Warzywa i owoce w szkole”; „Mleko w szkole”; „Zbieraj baterie”; „Nie pal przy mnie proszę”; „Czyste powietrze wokół nas”; „Bieg po zdrowie”; Ogólnopolski projekt edukacyjny „Mam uczucia, marzenia, mam autyzm”; „Kubusiowi Przyjaciele Natury”; „Lepsza Szkoła”; „Akademia Bezpiecznego Puchatka”; „Alfabet od A do Z”; „Znajdź właściwe rozwiązanie”; „Ekopracownia – zielone serce szkoły”; „Aktywna Tablica”; „Laboratoria Przyszłości”; „Kulturalna szkoła na Mazowszu”; „Jesteś widoczny, jesteś bezpieczny; „Znajdź właściwe rozwiązanie”; „Trzymaj formę!”; „Żyj dobrze”; „Szkoła Odpowiedzialna Cyfrowo”; „Żonkilowe Pola Nadziei”; „Kulturalna Szkoła na Mazowszu”; „Mały Miś w Świecie Wielkiej Literatury”; „Znajdź właściwe rozwiązanie”; „Żyj Dobrze”; „Sztuka Emocji”; „Ocalimy świat”; „Zdrowe dzieci”; „Z kulturą mi do twarzy”; „Klub mleczaka”; „Kodowanie na dywanie”; „Czyściochowe przedszkole”.

Placówki oświatowe biorą udział w licznych akcjach m.in.: „Paczka dla Ukrainy”; „Paczka na kresy”; „Różowa kokardka”; „Dzieci dzieciom”; „Światowy Dzień zespołu Downa - Dzień kolorowej skarpetki”; „Różowa kokardka”; „Światowy Dzień świadomości Autyzmu”; „Zbiórka darów dla bezdomnych zwierząt z Ośrodka adopcyjnego Pencelkowo”; „Październik miesiącem dobroci dla zwierząt – zbiórka karmy”; „Świeca dla Ukrainy”; „Bezpieczna droga do szkoły”; „Nie wypalaj traw”; „Tydzień Języka Ojczystego”; „Sprzątanie świata”; „Zakręcona Szkoła – zbieranie plastikowych nakrętek”; „Dzieci zbierają elektrośmieci”; „Narodowe Czytanie”; „Dzień Dobra”; „Niepodległa do hymnu”; „Sztafeta Niepodległości”; „Góra grosza”; „Odkręć się na innych”; „Tropem Wilczym. Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych”; „BohaterON”; „Rowerem do kultury”; „Ciszaki”; „Dzień Ziemi”; „Bieg po zdrowie”; „Znajdź właściwe rozwiązanie”; „Dlaczego warto być życzliwym”; „Uśmiech czyni cuda”; „Dzieci dzieciom”; „Szkoła pamięta”; „Szkoły pełne talentów”; „Kolega koledze”; „Mamo, tato wolę wodę”.

Każda szkoła realizuje innowacje pedagogiczne m.in. takie jak: „Emocjonalny LogoRytm: słyszę- mówię- czuję”; „Grafika warsztatowa”; „It’s a piece of cake”; „Moje spotkanie z Marią Konopnicką”; „Wesoła matematyka”; „W krainie liczb”; „W świecie sensorycznych literek”; „Instalogik- dwa w jednym”; Międzynarodowy projekt edukacyjny wspierający rozwój twórczości i kreatywności pt. „Kreatywne prace plastyczne”; „Mały Kucharz"- Program edukacji kulinarnej dla klasy „0”; „Z książką na kolanach, czyli lekturowe lapbooki”; „Dogoterapia jako metoda stymulująca rozwój dziecka w wieku przedszkolnym i szkolnym”; „Wychowanie przez czytanie”; Taniec Ludowy „Przepióreczka”; „Matematyka jest wszędzie”; „Ortografia na wesoło”; „Piłka siatkowa”; „Games, games, games” – wykorzystanie gier w nauce języka angielskiego; „Małe i duże eksperymenty”; „Sensoryczny alfabet” – wspomaganie dzieci w poznawaniu liter poprzez rozwijanie funkcji wzrokowych i dotykowych; „Z plecakiem przez świat – podróż po kontynentach 5tgrfświata”; „Mali Europejczycy”; „Niebieska Godzina Wychowawcza - profilaktyka przemocy”; „Jesienny Piknik Rodzinny – promocja aktywnych form wypoczynku”; „Drogowskaz - świadome życie - warsztaty”; spotkania: z historykiem - p. Przemysławem Bednarczykiem oraz z konserwatorem zabytków – p. Iwoną Kotalą; „Co ty wiesz o Polsce?”; „Zbawienie przyszło przez krzyż”; „Międzynarodowy Dzień Pokoju”; „Beatyfikacja rodziny Ulmów - lekcje historii i religii - film edukacyjny”; „Zrozumieć statystykę, jak poprawnie interpretować dane statystyczne?”; „RATUJEMY PSZCZOŁY – ŁĄKA KWIETNA”; „Lapbookowa nauka – cztery pory roku”; „Terapia ręki – dla uczniów klasy I”; „Czytanie łączy pokolenia”; „Książkowy zawrót głowy”; „Historia świętością zapisana”; „Każde dziecko powinno kroczyć od kamienia do kamienia własną ścieżką”.

Szkoły i przedszkole w ramach Programu wychowawczo – profilaktycznego realizują m.in.: „UNPLUGGED” - nabycie przez uczniów umiejętności chroniących przed używaniem substancji psychoaktywnych; „PHOTON” – program doskonalący kompetencje społeczno-emocjonalnych; „Tolerancja – jesteśmy różni a jednak tacy sami”; „Wzmacnianie poczucia własnej wartości”; „Zaplątani w sieci” – Internet bez hejtu; „Godzina Dla Młodych Główn”; „Myśl pozytywnie”; „Apteczka pierwszej pomocy emocjonalnej”; „Dbam o Mój Z@sięg”- edukacja w zakresie higieny cyfrowej i profilaktyki e-uzależnień; „Trening pewności siebie” oraz „Wspomaganie rozwoju psychospołecznego dzieci nieśmiały”; „Dom zaczyna się od serca”; „Język polski nie jest trudny”; „Czym jest dezinformacja i czemu

jest groźna"; „Nadużywanie nowych technologii”; „Co łączy sok pomarańczowy i dezinformację?”; "Bezpieczna szkoła do i ze szkoły"; Prelekcja dla rodziców - „Jak rozmawiać z dorastającym dzieckiem. Zagrożenia związane z korzystaniem z Internetu”; „Szkoła Odpowiedzialna Cyfrowo”.

Uczniowie w poszczególnych szkołach zdobywali nagrody i wyróżnienia w konkursach na szczeblu międzyszkolnym, powiatowym, ogólnopolskim czy międzynarodowym np.:

1. Publiczna Szkoła Podstawowa w Bardzicach:

- Ogólnopolski Konkurs Wiedzy „Kardynał Stefan Wyszyński – Patron ważnych spraw” (II miejsce),
- IV Powiatowy Konkurs Recytatorski poświęcony pamięci papieża Świętego Jana Pawła II (II miejsce),
- Najlepiej pracujące koło LOP w Regionie Radomskim” (II miejsce),
- Powiatowy konkurs plastyczny „Karta ze Świąt i zabawka choinkowa” (III miejsce),
- Przedmiotowy konkurs kuratorski z matematyki (awans do etapu wojewódzkiego),
- Międzygminny turniej piłki nożnej „Mazowieckich Igrzysk Dzieci” (III miejsce),
- Gminny konkurs czytelniczy „Booktalking – zaprezentuj książkę polskiego autora w 5 minut” (I miejsce),
- Gminny Konkurs Poezji i Piosenki Obcojęzycznej (I miejsce),
- Gminny Konkurs Matematyczny w kategorii klas VII – VIII (I miejsce).

2. Publiczna Szkoła Podstawowa w Kończycach - Kolonii:

- Międzyszkolny Turniej Piłki Siatkowej o Puchar Dyrektora Szkoły VI LO im. Kochanowskiego w Radomiu (I miejsce),
- Powiatowy Konkurs Let's sing Christmas Carols and Songs (I miejsce),
- Gminny Konkurs „Moja gra planszowa” (I miejsce),
- Gminny Konkurs Ortograficzny Klas II-III „Z ortografią za pan brat” (I miejsce),
- Gminny Konkurs Piosenki Angielskiej „A Little Singer” (II miejsce),
- Gminny Konkurs Poezji i Piosenki Obcojęzycznej (II miejsce),
- Konkurs przyrodniczy „Woda źródłem życia (II miejsce),
- Gminny Konkurs Literacko-Recytatorski „Z literaturą polską na ty” (III miejsce),
- Gminny Konkurs Matematyczny (III miejsce),
- Gminny Konkurs Językowo-Plastyczny „Słynne Budowle Krajów Anglojęzycznych” (III miejsce).

3. Publiczna Szkoła Podstawowa w Kowali-Stępocinie:

- Konkurs „Zawody Rzemieślnicze w moim środowisku” (III miejsce);
- Gminny Konkurs Recytatorski w Parznicach (III miejsce);
- XI Mikołajkowym Turnieju Halowej Piłki Nożnej Szkół Podstawowych (I miejsce),
- Gminny Turniej Piłki Ręcznej (II miejsce),
- Gminne Eliminacje Dziewcząt w piłce nożnej (II miejsce),
- Gminny Konkurs Matematyczny „Mega Mózg” (I miejsce).

4. Publiczna Szkoła Podstawowa w Mazowszanach:

- XI Ogólnopolska Olimpiada z języka angielskiego – Olimp School – Łódź (9 miejsce w Polsce),
- XI Ogólnopolska Olimpiada z geografii – Olimp School - Łódź (7 miejsce w Polsce),
- II edycja Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego „My i ryby” - jak Europejski Fundusz Morski i Rybacki zmienił otoczenie wokół nas (I miejsce)
- Ogólnopolski konkurs Alchemik (wyróżnienie),
- II Wojewódzki Konkurs Literacki „Scriptor” (finalistka),
- X Edycja Regionalnego Konkursu z języka angielskiego " YLE Movers" (wyróżnienie).

5. Publiczna Szkoła Podstawowa Młodocinie Mniejszych:

- Ogólnopolski Konkurs "Ekoszkola" (III miejsce),
- II ogólnopolski konkurs matematyczny „I TY MOŻESZ ZOSTAĆ MISTRZEM MATEMATYKI” (III miejsce),
- Wojewódzki Konkurs Multimedialny „Jan Paweł II – Orędownik pokoju” (III miejsce),

- Powiatowy „Bezpieczny konsument w cyfrowym świecie” (VI miejsce),
- IV Gminnym Konkurs Literacko – Recytatorski **Z literaturą polską na ty** (II miejsce),
- XIX Gminny konkurs Ortograficzny „Z ortografią za pan brat” (II miejsce).

6. Publiczna Szkoła Podstawowa w Parznicach:

- Powiatowy Konkurs Plastyczny „Karta ze świąt i zabawka choinkowa” (wyróżnienie),
- Gminny Konkurs Fotograficzny „Rodzina to My – Most nad Pokoleniami” (II i III miejsce),
- X Ogólnopolski Konkurs dla Młodych Twórców „Kardynał Stefan Wyszyński – Patron Ważnych Spraw” (I i II miejsce),
- Międzygminny Interdyscyplinarny Turniej Historyczno-Sportowy „W hołdzie Powstańcom Styczniowym” (II miejsce),
- XVI Przegląd Twórczości Młodzieżowej „Pasterz i Ojciec” (I i II miejsce),
- „Czwartki Lekkoatletyczne” organizowane przez Radomski Okręgowy Związek Lekkiej Atletyki (I i II miejsce),
- IV Powiatowy Przegląd Teatralny (III miejsce).

7. Publiczne Przedszkole w Kowali-Stępocinie:

- II Międzynarodowy Konkurs Historyczny „Śladami Historii Polski – skąd nasz ród w kategorii – Przedszkole Pieśń Patriotyczna” (I miejsce),
- Gminny Konkurs Plastyczno-Techniczny – „Najpiękniejsza ozdoba choinkowa” (III miejsce, wyróżnienie),
- Powiatowy Konkurs Plastyczny „Herb naszej gminy” (II miejsce),
- Ogólnopolski Konkurs Plastyczny „Znaczek Baśniowy na przygodę gotowy” (udział),
- Ogólnopolski Konkurs Plastyczny „Pacynka, kukielka – mojego bohatera z bajki Kubuś Puchatek i Przyjaciele” (udział).

II. Cykliczne imprezy sportowe:

1. XVIII Gminny Turniej Halowej Piłki Nożnej Dzieci i Młodzieży Kowala-Stępocina 2023;
2. XIX Turniej Piłki Nożnej Mężczyzn o Puchar Wójta Gminy Kowala "KOWALA 2023";
3. VIII Ogólnopolski Turniej Dzieci i Młodzików w Judo o Puchar Wójta Gminy Kowala pod Patronatem Starosty Radomskiego;
4. XI Mikołajkowy Turniej Halowej Piłki Nożnej Szkół Podstawowych „Kowala 2023”.
5. Mikołajkowy Gminny Turniej Tenisa Stołowego 2023.

III. Osiągnięcia sportowe m.in.:

1. Gimnastyczny Klub Sportowy Quick Flick uczestniczył: IX Debiuty w Fitness Sportowym oraz XI Mistrzostwa Polski w Fitness Sportowym w kategorii Fitness Dance, Fitness Show, Acrobatic Show w Gdańsku (2 złote, 2 srebrne i 2 brązowe); II Turniej Gimnastyczny o Puchar Wójta Gminy Kowala (I, II i III miejsca); WDA FITNESS World Championship 2023 Budapeszt (grupy srebrny i brązowy medal oraz indywidualnie II, III i IV miejsca); X GRAND PRIX Aleksandry Kobielałak – European Championship Gdańsk (1 złoty, 4 srebrne i 2 brązowe medale); Ogólnopolski Turniej Sportów Gimnastycznych STAR(T) w Skokach na Ścieżce i podwójnej Mini Trampolinie w Starachowicach (6 medali: 1 złoty, 3 srebrne i 2 brązowe oraz I, II, III, i IV miejsca).
2. „Judo Kowala” sukcesy na terenie Polski oraz za granicą: Otwarte Mistrzostwa Województwa Lubelskiego – ogólnopolski - Świdnik (8 złotych, 8 srebrnych i 10 brązowych medali); Bardejov Judo Open – międzynarodowy (4 srebrne, 3 brązowe medale); Świętokrzyski Turniej Judo - Ostrowiec Świętokrzyski – międzywojewódzki (9 złotych, 10 srebrnych i 19 brązowych); Turniej o Puchar Burmistrza Latowicza – ogólnopolski (8 złotych, 11 srebrnych i 7 brązowych); Turniej Judo Dzieci i Młodzików o Puchar Wójta Gminy Kowala – ogólnopolski (6 złotych, 13 srebrnych i 10 brązowych); Memoriał Jigoro Kano - Poznań – międzynarodowy (1 srebrny, 1 brązowy); Turniej dla Niepodległej - Nowiny – międzywojewódzki (17 złotych, 15 srebrnych, 13 brązowych medali); Turniej Mikołajkowy - Kielce – ogólnopolski (15 złotych, 10 srebrnych i 17 brązowych).

3. Michał Karbownik to jeden z największych talentów polskiej piłki. Absolwent PSP w Kowali - Stępcinie. Treningi piłkarskie rozpoczynał w szkółce piłkarskiej „Jaskółka” w Kowali - Stępcinie, której trenerem był Piotr Różański. Pierwszym klubem Karbownika była „Zorza Kowala”, w której trenował pod okiem trenera Bartosza Piętaka. W latach 2012–2015 trenował w Młodziku 18 Radom, a w 2015 r. został przyjęty do juniorskiej ekipy Legia Warszawa. W latach 2016–2019 występował w drugiej drużynie „Wojskowej”, a w sezonie 2018/19 rozpoczął treningi w pierwszym zespole. Przebojem wywalczył sobie miejsce w składzie Legii. W lutym 2020 r. podczas gali tygodnika Piłka Nożna został wybrany odkryciem sezonu, a Justyna Suchecka opisała go w książce „Young Power. 30 historii o tym, jak młodzi zmieniają świat”. W sezonie 2019/20 wraz z Legią Warszawa zdobył Mistrzostwa Polski. UEFA umieściła go na liście pięćdziesięciu młodych piłkarzy, którzy w 2020 r. mogli odegrać znaczącą rolę na ligowych boiskach. Został doceniony za „uniwersalność”. W październiku 2020 r. podpisał czteroletni kontrakt z Brighton & Hove Albion i od razu został wypożyczony z powrotem do Legii. 28 sierpnia 2021r. wypożyczono go do mistrza Grecji Olympiakosa Pireus, a 4 sierpnia 2022r. do Fortuny Düsseldorf.

Biblioteka

Gminna Biblioteka Publiczna w Kowali powstała w 1947 roku. Powołana została na mocy Uchwały Nr X/30/2004 r Rady Gminy w Kowali z dnia 22.10.2014 r. Od 1 stycznia 2005 roku jest samodzielną instytucją kultury działającą na podstawie Statutu Gminnej Biblioteki Publicznej w Kowali-Stępcinie. Należy do podtypu biblioteki gminy wiejskiej, gdzie liczba mieszkańców mieści się w przedziale 10001 – 15000. Organizatorem Gminnej Biblioteki Publicznej w Kowali-Stępcinie jest Samorząd Gminy Kowala. Biblioteka w swojej strukturze posiada III filie:

- a) Filia w Młodocinie Mniejszym – budynek PSP w Młodocinie Mniejszym, Młodocin 47,
- b) Filia w Bardzicach – budynek PSP w Bardzicach, Bardzice 2 c,
- c) Filia w Parznicach – budynek PSP w Parznicach, Parznice 53.

Zbiory biblioteczne opracowywane są komputerowo. Biblioteka korzysta z programu bibliotecznego Mak+ Zapewnia dostęp do Internetu, czasopism. Umożliwia korzystanie ze zbiorów cyfrowych Biblioteki Narodowej - Academica. Czytelnicy mają dostęp do wirtualnej wypożyczalni Legimi (e-booków i audiobooków) dzięki wydawanym kodom.

Od 1 stycznia 2021r. opiekę merytoryczną i metodyczną nad bibliotekami publicznymi na terenie powiatu radomskiego sprawuje Powiatowy Instytut Kultury w Iłży, ul. Jakubowskiego 5

I. **Zbiory biblioteczne** - stan księgozbioru na 31.12.2023 r. - 21536 woluminów,

Liczba zakupionych książek (przybytek księgozbioru biblioteki głównej i filii)

- a) Ogółem w 2023 roku przybyło: 683 woluminów na kwotę 18599,01 złotych
W tym:

- 441 woluminów na kwotę 12137 zł. ze środków Organizatora – Samorządu Gminy Kowala:

Kowala - Stępcina – 272 woluminy (7452,77);

Młodocin Mniejszy – 64 woluminy (1931,77);

Parznice – 41 woluminy (1115,80);

Bardzice – 64 woluminy (1636,76);

- 242 woluminy z dotacji MKiDN na kwotę 6462 złotych:

Kowala-Stępcina - 138 woluminów (3732,14);

Młodocin Mniejszy – 29 woluminów (1000,00);

Parznice – 36 woluminów (802,16);

Bardzice – 39 woluminów (927,70).

Wyszczególniona powyżej dotacja tj. (6462 zł) otrzymana od Biblioteki Narodowej przeznaczana jest na zakup nowości wydawniczych w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025. Priorytet 1 Poprawa oferty bibliotek publicznych. Kierunek Interwencji 1.1 *Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych*. Wysokość dotacji jaki otrzymuje biblioteka zależy od wkładu własnego biblioteki

oraz stopnia zaszerzowania gminy do odpowiedniej kategorii. Nasza gmina należy do II grupy pod względem zamożności.

Liczba zakupionych książek w przeliczeniu na 100 mieszkańców wynosi: 5,63

II. Czytelnicy według wieku

2023	- do lat 5	- 6 do 12 lat	- 13 do 15 lat	- 16 do 19 lat	- 20 do 24 lat	- 25 do 44 lat	- 45 do 60 lat	- powyżej 60 lat
Kowala - Stępocina	10	72	54	55	51	186	110	91
Bardzice	5	89	39	20	1	14	17	12
Młodocin -Mniejszy	0	80	43	11	3	13	25	5
Parznice	3	97	24	5	1	20	38	8
Ogółem (1202)	18	338	160	91	56	233	190	116

Liczba czytelników na 100 mieszkańców w 2023 roku wyniosła: 9,93

III. Wypożyczenia zbiorów na zewnątrz i na miejscu

Liczba wypożyczeń ogółem na 100 mieszkańców (wypożyczenia na zewnątrz i na miejscu) w 2023 roku to: 133

IV. Wydarzenia kulturalne

2023	Literatura piękna dla dorosłych	Literatura piękna dla dzieci i młodzieży	Literatura niebeletrystyczna
Kowala - Stępocina	5908	2986	2143
Bardzice	499	1064	577
Młodocin - Mniejszy	596	775	196
Parznice	478	506	380
Razem 16 108	7 481	5 331	3 296

Spotkanie autorskie

Dnia 03.04.2023 roku w Gminnej Bibliotece Publicznej w Kowali-Stępocinie odbyło się spotkanie autorskie z pisarzem dla dzieci – Panem Przemysławem Jakóbczykiem. Autor na podstawie swoich książek pt. „Księga Samodzielności, czyli Przygody Zuzy na Bezludnej Wyspie”, „Księga Samodzielności, czyli Zuza w Tarapatach”, oraz „Księga Samodzielności, czyli Zuza w Krainie Kangurów” opowiedział dzieciom jak powstaje książka. Potrzebny jest pomysł, ważne jest kto książkę wydaje, ile czasu zajmuje cały proces wydawniczy oraz kto jest do niego potrzebny?

W książkach Pana Przemysława odnajdujemy elementy survivalu. Autor tłumaczy jak poradzić sobie w trudnych i ekstremalnych sytuacjach. Tytułową bohaterkę poznajemy w trakcie przeżywania fascynujących przygód związanych z naturą i odkrywaniem wartości.

Spotkanie odbyło się w ramach współpracy z Powiatowym Instytutem Kultury. Wzięli w nim udział uczniowie klasy 6a z Publicznej Szkoły Podstawowej im. Janusza Korczaka w Kowali-Stępocinie.

19 września 2023 roku w Gminnej Bibliotece Publicznej w Kowali – Stępocinie odbyło się **Narodowe Czytanie** „Nad Niemnem” Elizy Orzeszkowej. 12. edycja odsłony rozpoczęła się od odczytania listu

Prezydenta Pana Andrzeja Dudy. Tego dnia gościliśmy również autorkę powieści Elizę Orzeszkową, w której postać wcieliła się uczennica Publicznej Szkoły Podstawowej im. Janusza Korczaka w Kowali-Stępcinie – Natalia Kramek.

Książka „Nad Niemnem” jest najbardziej znaną powieścią autorki. Urzeka czytelnika barwnymi opisami nadniemeńskiej przyrody, ukazuje codzienne życie rodzin Bohatyrowiczów i Korczyńskich. Podejmuje tematykę powstania styczniowego, które pozostawiło ślad w naszej miejscowości i stoczony w 1863 roku - Bitwy pod Kowalą. Przedstawia jednocześnie panoramę polskiego społeczeństwa drugiej połowy XIX wieku. W tegorocznej akcji wzięli udział:

- Wójt Gminy Kowala – Pan Dariusz Bulski,
- Sekretarz Gminy Kowala – Pani Alina Szczęśniak,
- Dyrektor Publicznej Szkoły Podstawowej im. Janusza Korczaka w Kowali – Stępcinie – Pani Małgorzata Konieczna,
- Dyrektor Publicznej Szkoły Podstawowej im. Noblistów Polskich w Bardzicach – Pan Arkadiusz Bazydło,
- Uczniowie Publicznej Szkoły Podstawowej im. Janusza Korczaka w Kowali-Stępcinie – Alicja Sawczuk oraz Piotr Grymuła.

Wspólne czytanie wybranych fragmentów utworu było doskonałą okazją do przybliżenia literatury okresu pozytywizmu.

„Oddaj książkę” – cykliczna akcja przeprowadzana w miesiącu maju zachęcająca czytelników do oddania niezwróconych, przetrzymanych książek.

„Mała książka – wielki człowiek” kontynuacja projektu we współpracy z Instytutem Książki oraz Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Zapraszamy dzieci w wieku przedszkolnym do odbierania wyprawek czytelniczych. Zachęcamy najmłodszych do czytania, do wspólnej lektury w relacjach rodzic - dziecko. Zachęcamy do spędzania czasu z książką zarówno w czytelni, jak i w domu.

Konkurs plastyczny: **„Najpiękniejsze karty Wielkanocne”, „Magiczne karty Bożonarodzeniowe”**. Te cykliczne konkursy stały się tradycją realizowane przez filię biblioteczną w Bardzicach. Najciekawsze prace zostają nagrodzone i rozesłane do czytelników – Seniorów z terenu Gminy Kowala.

Pasowanie na Czytelnika – uroczyste pasowanie odbywa się co roku w filii bibliotecznego w Młodocinie Mniejszym.

Prowadzimy lekcje biblioteczne dla dzieci i młodzieży z terenu naszej gminy.

Legimi – dzięki konsorcjum biblioteka zapewniamy swoim czytelnikom dostęp do internetowej czytelni e-booków i audiobooków.

2. ZDROWIE

Statut SPZOZ uchwała nr XLII.358.2022 Rady Gminy Kowala z dnia 23 czerwca 2022 roku w sprawie nadania Statutu Samodzielnego Publicznego Zakładowi Opieki Zdrowotnej w Kowali-Stępocinie wpisany jest do:

- Rejestru Podmiotów Lecznicznych 000000007918
- Krajowego Rejestru Sądowego 0000189410

Działalność jednostki jest finansowana ze środków NFZ.

Statut SPZOZ uchwała nr XLII.358.2022 Rady Gminy Kowala z dnia 23 czerwca 2022 roku w sprawie nadania Statutu Samodzielnego Publicznego Zakładowi Opieki Zdrowotnej w Kowali-Stępocinie – obowiązuje cały czas.

Członkowie Rady Społecznej – uchwała nr LVII.466.2023 Rady Gminy Kowala z dnia 28 lipca 2023 roku w sprawie powołania Rady Społecznej przy Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Kowali-Stępocinie.

SP ZOZ świadczy usługi medyczne dla ogółu mieszkańców gminy Kowala i gmin ościennych.

Na dzień 31.12.2023 r., jednostka zatrudniała 18 osób, w tym:

- lekarze 5
- pielęgniarki 6
- położna 1
- pracownicy administracyjni 3
- pracownicy obsługi 2

Na dzień 31-12-2023 do Przychodni zapisanych było 6006 pacjentów.

W roku 2023 udzielono m. in.:

- 20 271 porad Lekarza POZ w tym teleporady: 119
- 5 051 świadczeń w Gabinetzie Zabiegowym
- 753 EKG
- 10 205 świadczenia Pielęgniarek środowiskowych w domu pacjenta
- 101 wizyt patronażowych położnej POZ
- 46 wizyt położnej POZ w edukacji przedporodowej
- 628 uczniów objętych było opieką Pielęgniarki szkolnej
- 16718 liczba wykonanych badań laboratoryjnych i obrazowych w POZ
- 101 świadczeń pielęgniarki POZ w ramach realizacji profilaktyki gruźlicy
- 70 świadczeń w ramach realizacji profilaktyki Chorób Układu Krążenia.

W ramach Poradni Ginekologiczno-Położniczej zrealizowano 665 świadczeń.

3. BEZPIECZEŃSTWO

I. Stan etatowy Posterunku Policji w Kowali-Stępocinie to 11 funkcjonariuszy Policji:

1. Kierownik Posterunku Policji w Kowali-Stępocina,
2. Zespół ds. Prewencji 6 funkcjonariuszy, w tym dwóch dzielnicowych oraz trzech Policjantów w służbie patrolowo- interwencyjnej,
3. Zespół ds. Kryminalnych 4 funkcjonariuszy.

Posterunek obecnie dysponuje środkami transportu:

- jednym pojazdem osobowym oznakowanym (2016r), jednym pojazdem osobowym nieoznakowanym (2019).

II. Skierowano do służby zewnętrznej patrolowej i obchodowej w systemie 8-godzinnym:

- w roku 2023 - 980 policjantów, w roku 2022 - 933 policjantów,

III. Przestępstwa powstałe na terenie podległym z podziałem na kategorie

W 2023 roku wszczętych zostało :

- 136 postępowań - spadek o 18,9 % w stosunku do roku ubiegłego
- wykrywalność wyniosła 63,1 % - spadek o 6,2 % w stosunku do roku ubiegłego gdzie w 2022 roku wszczętych zostało
- 183 postępowań,
- wykrywalność wyniosła 69,31%.

Kategorie przestępstw zaistniałych na podległym terenie:

- Kradzieże mienia – 18
- Kradzieże z włamaniem – 10
- Kradzież rozbójnicza – 1
- Bójka i pobicie - 1
- Przestępstwa gospodarcze – 0
- Uszczerbek na zdrowiu – 1
- Uszkodzenie mienia – 7
- Przestępstwa narkotykowe - 10
- Ujawniono nietrzeźwych kierujących pojazdami – 11
- Niealimentacja - 22
- Oszustwa – 15
- Znęcanie się nad rodziną - 16
- Inne - 24

Ogółem zatrzymano sprawców przestępstw - 28

Ogółem zatrzymano osób poszukiwanych (Listem Gończym, Nakazem Doprowadzenia do Aresztu Śledczego/Zakładu Karnego, do ustalenia miejsca pobytu) - 24

IV. Interwencje Policji

Liczba przeprowadzonych interwencji w 2023 roku :

Ogółem 1257 interwencji, w tym:

- 1206 publicznych,
- 51 domowych,
- wylegitymowano 2978 osób.

Liczba przeprowadzonych interwencji w 2022 roku :

Ogółem 1317 interwencji, w tym:

- 1238 publicznych,
- 79 domowych,
- wylegitymowano 3035 osób.

W 2023 roku odnotowano spadek interwencji domowych i niewielki spadek interwencji publicznych w porównaniu z rokiem ubiegłym.

V. Postępowania w sprawach o wykroczenie

Ujawniono ogółem wykroczeń 360, w tym:

- ukarano mandatem karnym 157
- pouczone w związku z wykroczeniem 140
- oraz przeprowadzono 63 postępowań wyjaśniających w sprawach o wykroczenie z czego skierowano 27 wniosków o ukaranie do Sądu Rejonowego w Radomiu.

VI. Patologia społeczna

Przemoc w rodzinie

W 2023 roku policjanci Posterunku Policji w Kowali-Stępocinie przeprowadzili 51 interwencji domowych, gdzie w większości przypadków dochodziło do nieporozumień między małżonkami/partnerami

- w 16 przypadkach stwierdzono przemoc w rodzinie
- w 45 przypadkach wszczęto Procedurę Niebieskiej Karty
- ogółem w prowadzeniu było 84 Procedury Niebieskich Kart

Dzielnicy w ramach obchodu podległego rejonu służbowego, systematycznie dokonują kontroli rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty oraz sprawców przemocy domowej.

W 22 przypadkach prowadzone było postępowanie przygotowawcze dotyczące przemocy w rodzinie z art. 207 § 1kk.

Przestępczość nieletnich

Wobec nieletnich sprawców czynów karalnych nie były prowadzone postępowania przygotowawcze.

Alkoholizm

Jako zjawisko patologiczne występuje na terenie całej Gminy. W 2023 roku celem wytrzeźwienia doprowadzono:

- 11 osób doprowadzono do jednostki Policji i PDOZ (Policyjne Pomieszczenia dla Osób Zatrzymanych)
- 9 osób doprowadzono do miejsca zamieszkania.

I. Zabezpieczenia imprez sportowych

W 2023 roku na terenie Gminy Kowala realizowano czynności związane z :

1. Zabezpieczeniem spotkań sportowych piłki nożnej odbywające się na obiekcie sportowym GKS „ZORZA KOWALA” w Kowali – Stępocina ,
2. Zabezpieczeniem przejazdów kibiców klubów sportowych, przemieszczających się w drodze na mecz i po meczu przemieszczających się przez teren gminy,
3. Zabezpieczeniem imprez organizowanych na terenie gminy, w tym m.in. Dzień Dziecka, Dożynki Gminne
4. Zabezpieczeniem rajdów rowerowych organizowanych przez szkoły na terenie gminy.

VIII. Podejmowanie działań mających wpływ na wzrost poczucia bezpieczeństwa społeczeństwa

W zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i porządku dokonano sprawdzenia oznakowania dróg. Kontrolowano wskazane przez mieszkańców miejsca zagrożone.

Dokonywano sprawdzeń w rejonie jak i obiektach handlowych pod kątem przestrzegania „Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi”.

W celu ograniczenia przestępstw i wykroczeń w ruchu drogowym na terenie Gminy służbę pełnią patroli Wydziału Ruchu Drogowego KMP w Radomiu.

W 2023 roku Posterunek Policji w Kowali-Stępocinie, realizował działania prewencyjne, prewencyjno – operacyjne oraz represyjno – kontrolne, takie jak: „Bezpieczne Ferie”, „Bezpieczne Świąta”, „Bezpieczne Wakacje”, „Dziki Kąpieliska”, „Bezdomni-wychłodzenia”, „NURD- nie chronieni uczestnicy ruchu drogowego” oraz akcje - „Znicz”, „Bezpieczna Droga do Szkoły”, „Widoczny na drodze – Bezpieczny po Zmroku”.

Na tablicy informacyjnej w Posterunku zostały zamieszczone numery telefonów służbowych do kontaktu z dzielnicowymi, co pozwala w nagłych przypadkach na natychmiastowe podejmowanie działań.

Informacja o numerach telefonów do kontaktu z Posterunkiem została również umieszczona na stronie internetowej Urzędu Gminy w Kowali-Stępocinie.

IX. Działania z zakresu prewencji kryminalnej

W celu ograniczenia przestępstw i wykroczeń policjanci realizują programy prewencyjne takie jak: „Widoczny na drodze – Bezpieczny po Zmroku”, „Bezpieczna droga do Szkoły”, „Kręci mnie bezpieczeństwo przez cały rok”, „Profilaktyka uzależnień młodzieży i przeciwdziałanie przemocy” – poprzez spotkania z młodzieżą szkolną gdzie prowadzone są pogadanki, odbywają się również spotkania z gronem pedagogicznym, pedagogami szkolnymi oraz Dyrektorami Szkół oraz z rodzicami.

Dzielnicy na prowadzonych spotkaniach ze społeczeństwem oraz w trakcie obchodu rejonu służbowego w rozmowach poruszają zagadnienia prewencji kryminalnej zwracają m.in. uwagę na właściwe zabezpieczenie mienia przed kradzieżami i włamaniami szczególnie podczas nieobecności domowników.

X. Współpraca z samorządem

W ramach poprawy Stanu Bezpieczeństwa Publicznego Posterunek Policji w Kowali-Stępocinie, współpracuje z lokalnym samorządem, gdzie przedstawiana jest informacja dot. Bezpieczeństwa na terenie Gminy, również policjanci w szerokim zakresie współpracują z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej poprzez wymianę informacji o osobach i zachowaniach patologicznych i zdarzeniach mających wpływ na bezpieczeństwo.

Kierownik Posterunku Policji w Kowali-Stępocinie, w ramach współpracy z Wójtem Gminy Kowala, na bieżąco wymienia wiedzę gdzie omawiane są newralgiczne potrzeby dotyczące problematyki zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie podległym Gminie Kowala.

Samorząd Gminy Kowala przewidział w swoim budżecie kwotę 110.000 PLN (sto dziesięć tysięcy złotych) na dofinansowanie zakupu przez KGP nowego oznakowanego radiowozu typu SUV w 2024 roku na potrzeby Posterunku Policji w Kowali.

XI. Wnioski i podsumowanie

Oceniając pracę Posterunku Policji w Kowali-Stępocinie za rok 2023 w porównaniu do roku poprzedniego, należy stwierdzić spadek ilości postępowań przygotowawczych (o 18,9 %) dotyczących przestępczości ogólnej. Odnotowano zmniejszenie efektywności wykrywalności przestępstw, która wyniosła 63,1 % (o 6,2 %). W 2023 roku odnotowano minimalny spadek interwencji publicznych przy jednoczesnym spadku także interwencji domowych. Skierowano do służby zewnętrznej 47 funkcjonariuszy więcej niż w 2022 roku, co dało łączną liczbę 980 policjantów pełniących służbę patrolową oraz obchodową w ciągu ubiegłego roku.

Czas przeznaczony do pełnienia służby patrolowej i obchodowej zawsze jest wykorzystany w maksymalny sposób. Specyfika pracy na Posterunku, wymaga od każdego policjanta dużej wiedzy i samodzielności, ponieważ Posterunek nie jest jednostką całodobową, co gwarantowałoby stały nadzór nad realizacją zadań.

Znacznym utrudnieniem w realizacji podstawowych zadań w pracy Posterunku jest mała obsada etatowa, co wielokrotnie uniemożliwia podejmowanie skutecznych działań operacyjno-prewencyjnych

Ochotnicza Straż Pożarna Gminy Kowala

Na terenie Gminy działa cztery jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej: OSP w Bardzicach, OSP w Kosowie, OSP w Kowali-Stępocinie oraz OSP w Rudzie Małej, w tym 3 jednostki Kosów, Kowala-Stępocina i Ruda Mała posiadają selektywny system powiadamiania. Ponadto OSP w Rudzie Małej i OSP w Kowali-Stępocinie należą do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego co potwierdza wysoki stopień wyszkolenia oraz przygotowania do akcji ratowniczych. Krajowy system ratowniczo-gaśniczy stanowi integralną część ogólnopolskiego systemu bezpieczeństwa. W 2023 roku Ochotnicze Straże Pożarne z terenu Gminy skupiały w swoich szeregach 135 druhów w tym 7 kobiet. W akcjach ratowniczo-gaśniczych czynny udział brało 94 strażaków. Wszystkie jednostki są zrzeszone w Oddziale Gminnym Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP. Posiadane wyposażenie i wyszkolenie druhów OSP umożliwia podjęcie przez nich działań: ratowniczo-gaśniczych w czasie pożarów, ratownictwa technicznego i drogowego, ratownictwa medycznego oraz poszukiwawczo-ratowniczych. Wszystkie jednostki OSP dysponują własną bazą lokalową w postaci remiz strażackich. W 2021 roku rozpoczęto budowę nowej strażnicy OSP w Kowali-Stępocinie a uroczysty odbiór z nadaniem sztandaru odbył się we wrześniu 2023 roku. Każda jednostka posiada na stanie pojazdy przygotowane do działań ratowniczo-gaśniczych. Na wyposażeniu jednostek jest pięć samochodów bojowych w tym cztery średnie gaśnicze oraz jeden ciężki gaśniczy. W 2023 roku jednostki były zadysponowane 197 razy do działań ratowniczo-gaśniczych i wyjazdów gospodarczych tj. pożary - 49, miejscowe zagrożenia - 87, wyjazdy gospodarcze - 44, poza rejon - 13, alarmy fałszywe - 4. W budżecie Gminy na działalność czterech jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w 2023 roku wydano kwotę 1 653 838,74 zł.

4. Ochrona Środowiska, Rolnictwo, Leśnictwo i Odpady Komunalne

4.1 Rolnictwo, Leśnictwo

W zakresie rolnictwa i leśnictwa Gmina Kowala współpracuje z różnymi instytucjami:

1. Wojewodą Mazowieckim w zakresie szacowania szkód w płodach rolnych spowodowanych niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi.
2. Mazowieckim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Radomiu. W siedzibie Urzędu Gminy w Kowali-Stępcinie we wtorki w godz. 8-14 pok. nr 5 dyżur pełni pracownik MODR, który pomaga rolnikom przy wypełnianiu wniosków w zakresie uzyskania dotacji oraz udziela porad.
3. Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Radomiu.
4. Mazowiecką Izbą Rolniczą w Radomiu.
5. Starostwem Powiatowym w Radomiu w zakresie spraw związanych z leśnictwem. Dyżur leśniczego odbywa się w środy w godz. 9-11 pok. nr 5 w budynku Urzędu Gminy.
6. Kołami Łowieckimi w sprawach związanych z gospodarką łowiecką w oparciu o roczne plany łowieckie i wieloletnie łowieckie plany hodowlane oraz w zakresie polowań zbiorowych
Kołem Łowieckim „ŁUCZNIK” z Gozdu,
Kołem Łowieckim „DANIEL” ze Skaryszewa,
Kołem Łowieckim „ŚW. HUBERT” z Radomia,
Kołem Łowieckim „SOBÓL” z Orońska
Kołem Łowieckim „NIEDŹWIEDŹ” z Wierzbicy
7. Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska Wydział Spraw Terenowych II w Radomiu w zakresie ochrony środowiska naturalnego tj. roślin i zwierząt będących pod ochroną.
8. Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie, Zarządem Zlewni w Radomiu oraz Rejonowym Związkiem Spółek Wodnych w Szydłowcu w zakresie wód stojących i płynących.
9. Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska w Warszawie Delegatura w Radomiu w zakresie ochrony środowiska.

4.2 Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy Kowala w 2023 roku

Zadaniem realizowanym przez gminę jest opieka nad bezdomnymi zwierzętami. Uchwałą Nr LIII.425.2023 z dnia 24 luty 2023 roku Rada Gminy Kowala przyjęła „Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobieganiu bezdomności zwierząt na terenie gminy Kowala na rok 2023”. Celem programu są działania dążące do ograniczenia zjawiska bezdomności zwierząt, zmniejszenie niekontrolowanego rozmnażania się zwierząt a w szczególności psów i kotów oraz edukacja dotycząca humanitarnego traktowania zwierząt oraz odpowiedzialna i właściwa opieka nad zwierzętami. W 2023 roku zawarto umowę na odławianie i zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom ze schroniskiem „Kocham Psisko” należącym do Przedsiębiorstwa Usługowego Robert Piątek mającego siedzibę pod adresem Mąkosy Nowe 44, 26-631 Jastrzębia. Z Gabinetem Weterynaryjnym Michał Dzik z siedzibą ul. Sienkiewicza 35, 26-700 Zwolen zawarto umowę obejmująca udzielenie pomocy zwierzętom poszkodowanym w wypadkach komunikacyjnych, wobec których w momencie zdarzenia nie można ustalić właściciela.

W 2023 roku w ramach realizacji Programu zapewniono opiekę 27 zwierzętom a całkowity koszt zadania wyniósł 76 950,00 zł.

W 2023 roku Gmina Kowala realizowała zadanie pod nazwą: „Zapobieganie bezdomności zwierząt w gminie Kowala” współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego, które dotyczyło kastracji, sterylizacji psów i kotów oraz ich trwałego znakowania za pomocą elektronicznego identyfikatora (mikroczipa). Całkowity koszt zadania wyniósł 20 225,00 zł. Mieszkańcy gminy Kowala wykazali szerokie zainteresowanie powyższym zadaniem czego efektem było wykonanie 53 bezpłatnych

zabiegów dotyczących kastracji psów i kotów oraz ich trwałego znakowania za pomocą elektronicznego identyfikatora (mikroczipa) wraz z wprowadzeniem danych zwierzęcia do ogólnokrajowej bazy danych SAFE-ANIMAL. Zadanie było realizowane przy współpracy z Gabinetem Weterynaryjnym PROVET z siedzibą pod adresem ul. Policka 2 lok.U6; 26-600 Radom.

Gmina Kowala zawarła w 2023 roku umowę na odbiór zwłok bezpańskich padłych zwierząt lub ich części tj. produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego z Przedsiębiorstwem JASTA z siedzibą w Piotrkowie Trybunalskim, ul. Pawłowska 4, 97-300 Piotrków Trybunalski. W ramach realizacji powyższego zadania odebrano i zutylizowano 9 szt. padłych zwierząt na łączną kwotę 2 916,00 zł.

4.3 Program Priorytetowy „Czyste Powietrze”

Celem Programu „Czyste Powietrze” jest poprawa efektywności energetycznej oraz zmniejszenie emisji pyłów i innych zanieczyszczeń wprowadzanych do atmosfery.

W Urzędzie Gminy w Kowali-Stępcinie w pokoju nr 1 funkcjonuje gminny punkt konsultacyjno-informacyjny Programu „Czyste Powietrze”, który czynny jest w poniedziałki w godz. 8⁰⁰-16⁰⁰ i wtorki w godz. 7⁰⁰- 15⁰⁰. W ramach działalności punktu można uzyskać pomoc w zakresie przygotowania, złożenia oraz rozliczenia wniosku o dofinansowanie do wymiany i montażu źródła ciepła oraz szeroko rozumianej termomodernizacji budynku.

W roku 2023 zostały przeprowadzone 2 akcje konsultacyjno- informacyjne z mieszkańcami gminy w zakresie zasad i warunków udzielania dofinansowania z Programu „Czyste Powietrze” podczas Dożynek Gminnych oraz Dnia Dziecka. Mieszkańcy mieli możliwość uzyskania szczegółowych informacji na temat dofinansowań m.in. wymiany źródeł ciepła. W Punkcie zainteresowani otrzymali ulotki, gadżety oraz upominki związane z tematyką „Czyste Powietrze”. Akcje współfinansowane były ze środków samorządu województwa Mazowieckiego „Mazowsze dla Czystego Powietrza” w kwocie 17 343,00 zł, wkład własny z budżetu gminy Kowala wyniósł 5 781,00 zł.

W ramach działania gminnego punktu konsultacyjno-informacyjnego w 2023 roku zostało rozliczone 65 wniosków o płatność. Beneficjenci otrzymali dotację w łącznej kwocie 904 847,54 zł.

W ramach Porozumienia zawartego z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie na prowadzenie punktu konsultacyjno-informacyjnego Gminie Kowala przyznano dofinansowanie w wysokości 35 000,00 zł. Pieniądze te przeznaczono na wyposażenie punktu, prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych, wydruk i dystrybucję materiałów informujących o Programie, gadżety (notesy, długopisy, torby bawełniane, balony).

W 2023 roku Gmina Kowala znalazła się na liście rankingowej dla najbardziej aktywnych Gmin, które były zaangażowane w wdrażanie priorytetowego programu „Czyste Powietrze”. W ramach Porozumienia w sprawie dodatkowego finansowania dla najbardziej aktywnych gmin dotyczącego Programu Priorytetowego „Czyste powietrze” Gmina Kowala otrzymała kwotę 25 600 zł.

4.4 Program Ochrony Powietrza (POP)

Program ochrony powietrza to akt prawa miejscowego, opracowywany ze względu na przekroczenia norm jakości powietrza. Program zawiera konkretne działania naprawcze, których wprowadzenie przełoży się na poprawę jakości powietrza w regionie. W dokumencie zawarto działania tzw. ogólne, czyli te obowiązujące dla całego województwa, m.in. inwentaryzację i wymianę kotłów, nasadzenia zieleni, czyszczenie ulic na mokro, zakaz używania dmuchaw do liści oraz szeroko pojętą edukację ekologiczną. Ponadto program corocznie zobowiązuje gminy do wymiany konkretnej liczby kotłów na ich terenie, prowadzenia kontroli palenisk oraz akcji edukacyjnych.

W ramach zadania wykonano 50 kontroli spalania odpadów w gospodarstwach domowych na terenie gminy Kowala. Celem kontroli było również podwyższenie świadomości mieszkańców z zakresu przestrzegania przepisów uchwały antysmogowej dla województwa mazowieckiego.

4.5 Decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach

W roku 2023 do Urzędu Gminy w Kowali-Stępocinie wpłynęło 4 wnioski o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko z zakresu:

- uruchomienia stacji uzdatniania wody na terenie Gminy Kowala,
- 3 wnioski dotyczące budowy farm fotowoltaicznych.

Gmina Kowala wydała 2 decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach dotyczące budowy farm fotowoltaicznych.

4.6 Wycinka drzew

W roku 2023 do Urzędu Gminy w Kowali-Stępocinie wpłynęło i zostało rozpatrzone 131 zgłoszeń zamiaru wycięcia drzew od osób fizycznych. Od osób prawnych w roku 2023 wpłynęło 2 wnioski o wydanie zezwolenia na usuwanie drzew i krzewów. Wszystkie wnioski zostały rozpatrzone i zakończone wydaniem decyzji zezwalającej na usunięcie drzew i krzewów. W roku 2023 Urząd Gminy w Kowali-Stępocinie wydał jedną decyzję nakazującą wykonanie nasadzeń zastępczych w ilości 21 drzew.

4.7 Gospodarka ściekowa

Zgodnie z art. 6 ust. 5a pkt. 1 i 3 Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wskazującym Wójta Gminy jako organ kontrolujący posiadanie przez mieszkańców umów z przedsiębiorcą odbierającym nieczystości ciekłe z nieruchomości oraz dowody uiszczenia opłat za te usługi w roku 2023 na terenie Gminy Kowala zostało przeprowadzone 172 kontrole.

4.8 Usuwanie azbestu z terenu gminy Kowala

Zgodnie z obowiązującym Krajowym Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 oraz przepisami ochrony środowiska zadaniem własnym gminy jest zorganizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest do 2032 roku. Unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest jest ważne ze względu na zawartość w nich substancji rakotwórczych. Powyższe zadanie jest realizowane zgodnie z Uchwałą nr X/38/08 Rady Gminy Kowala z dnia 24 października 2008 roku w sprawie Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na lata 2008-2032

W 2023 roku zbiórka odpadów realizowana była w trzech turach, koszt odbioru i utylizacji odpadów zawierających azbest od mieszkańców gminy wyniósł 127 325,06 zł, z czego 81 478,12 zł stanowiła dotacja z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz 45 846,94 zł środki własne gminy.

W 2023 roku odebrano od mieszkańców i unieszkodliwiono łącznie 329 ton wyrobów zawierających azbest ze 122 posesji.

4.9 Odpady komunalne

Gmina Kowala w ramach zadań własnych zapewnia transport, odbiór oraz zagospodarowanie odpadów komunalnych, wytwarzanych przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych na jej terenie. W przypadku nieruchomości niezamieszkałych, na których prowadzona jest działalność gospodarcza, odbiór odpadów wytworzonych w ramach tej działalności odbywał się na podstawie umów zawartych indywidualnie przez przedsiębiorców z firmami wpisanymi do rejestru działalności regulowanej.

Obowiązująca w 2023 r. stawka opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie Gminy Kowala została uchwalona przez Radę Gminy Kowala uchwałą nr XXXVI.287.2021 z dnia 19 listopada 2021

r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia wysokości stawki tej opłaty oraz zwolnienia w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi kompostujących wszystkie bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym:

- 20,00 zł miesięcznie od każdego mieszkańca zamieszkującego daną nieruchomość jeżeli odpady są zbierane i odbierane w sposób selektywny,
- 40,00 zł miesięcznie od każdego mieszkańca zamieszkującego daną nieruchomość, jeżeli odpady nie są zbierane i odbierane w sposób selektywny.

Jednocześnie istnieje możliwość zwolnienia w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi kompostujących wszystkie bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym, którzy w deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi zadeklarują, że kompostują wszystkie bioodpady w kompostowniku przydomowym w wysokości 2,00 zł z miesięcznej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Zgodnie z Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Kowala stanowiącym załącznik do uchwały Rady Gminy Kowala nr XIV.106.2019 z dnia z dnia 29 listopada 2019 r. odbiór odpadów komunalnych z nieruchomości odbywa się z podziałem na następujące frakcje:

- papier i tektura,
- metale, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe,
- szkło,
- odpady wielkogabarytowe,
- popiół z palenisk domowych,
- odpady ulegające biodegradacji,
- odpady zmieszane.

W Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Kosowie mieszkaniec może oddać następujące odpady komunalne:

- szkło,
- papier,
- tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe, metale,
- popiół z palenisk domowych,
- odpady ulegające biodegradacji,
- chemikalia (np. opakowania po farbach, rozpuszczalnikach, pozostałości farb, tuszy, klejów itp.),
- meble i inne odpady wielkogabarytowe (duże zabawki, wykładziny),
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte baterie i akumulatory,
- zużyte opony z pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 tony, które nie są wykorzystywane do prowadzenia działalności gospodarczej (bez felg),
- odpady budowlane i rozbiórkowe z gospodarstw domowych, które powstały w wyniku drobnych robót prowadzonych we własnym zakresie (gruz, płytki, porcelana, karton gips),
- odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałe w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igły i strzykawki,
- przeterminowane leki.

Na terenie gminy Kowala nie ma żadnych zorganizowanych składowisk odpadów oraz instalacji komunalnych i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych.

Odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych oraz Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) w Kosowie realizowany był przez gminę Kowala na podstawie umowy zawartej z przedsiębiorcą wyłonionym w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego. W roku 2023 odbioru odpadów dokonywała firma Krzysztof Janas Usługi Ekologiczne EKO-JAS oraz wspólnik spółki cywilnej Przedsiębiorstwo Usługowo Handlowe EKO-JAS, Garno, ul. Kasztanowa 21, 26-625 Wolanów. Zagospodarowanie odebranych odpadów komunalnych w większości odbywa się w instalacji komunalnej firmy PPUH Radkom Sp. z o.o. w Radomiu ul. W. Witosa 94, 26-600 Radom. Odpady ulegające biodegradacji o kodzie 20 02 01 są przekazywane do instalacji zagospodarowujących te odpady w Puławach, Beżycach, Skarżysku - Kamiennej, Opocznie, Kazimierzu Biskupim, Rusiborzu oraz Wiązownej.

W celu realizacji obowiązku wynikającego z art. 3 ust. 2b ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach utworzono Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w skrócie zwany PSZOK, zlokalizowany w Kosowie 56F, prowadzony przez gminę Kowala, do którego mieszkańcy gminy mogą w ramach ponoszonej opłaty oddać selektywnie zebrane odpady komunalne, powstające w gospodarstwie domowym, które ze względu na rodzaj nie mogą być odebrane w ramach zbiórki u źródła takie jak opony, elektroodpady, odpady poremontowe.

Budowa PSZOK została zrealizowana w ramach projektu partnerskiego pn. „Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Kosowie i na terenie Gminy Wierzbica” z wykorzystaniem unijnego dofinansowania dotacyjnego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Wartość dofinansowania dla gminy Kowala to kwota ponad 900 000,00 zł.

Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych czynny jest od poniedziałku do środy w godz. 8⁰⁰-16⁰⁰ oraz od czwartku do piątku w godz.: 10⁰⁰-18⁰⁰. W PSZOK w Kosowie została udostępniona mieszkańcom: wiatka magazynowa, pomieszczenie na odpady niebezpieczne, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, ścieżka edukacyjna, magazyn przedmiotów do ponownego użycia i napraw (warsztat), kontenery i pojemniki, a dla pracowników pomieszczenie socjalno-biurowe z wyposażeniem.

W PSZOK funkcjonuje punkt naprawy i ponownego użycia, który daje możliwość pozostawienia tam przedmiotów, które mogą zostać powtórnie wykorzystane. Przekazanie odpadów do punktu przynosi korzyści w postaci niższych kosztów związanych z zagospodarowaniem odpadów oraz obniżenie ilości wytwarzanych odpadów.

W roku 2023 z usług PSZOK skorzystało 1042 mieszkańców, którzy dostarczyli 210,3000 ton odpadów. Natomiast punkt napraw i ponownego użycia przekazał do ponownego wykorzystania meble, rowery.

Masa odpadów komunalnych odebrana z nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych z terenu gminy Kowala w roku 2023.

(Źródło: Sprawozdanie wójta, burmistrza lub prezydenta miasta z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi)

Rodzaj odpadów	Masa (Mg)
15 01 01 Opakowania z papieru i tektury	86,2200
15 01 02 Opakowania z tworzyw sztucznych	5,7800
15 01 07 Opakowania ze szkła	292,6000
ex20 01 99 Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny (popioły z palenisk domowych)	235,4400
20 01 39 Tworzywa sztuczne	419,8200

20 02 01 Odpady ulegające biodegradacji	316,1500
20 03 01 Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	1 324,6200
20 03 07 Odpady wielkogabarytowe	133,7600
Suma	2 814,3900

Masa odpadów komunalnych odebrana z Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) w Kosowie w roku 2023

(Źródło: Sprawozdanie wójta, burmistrza lub prezydenta miasta z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi)

Rodzaj odpadów	Masa (Mg)
15 01 01 Opakowania z papieru i tektury	1,2100
15 01 07 Opakowania ze szkła	12,3400
16 01 03 Zużyte opony	33,4100
20 01 32 Leki inne niż wymienione w 20 01 31	0,0300
20 01 36 Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	4,9100
20 03 07 Odpady wielkogabarytowe	39,7900
17 01 07 Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	85,1000
17 09 04 Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	33,5400
Suma	210,3300

Wykonanie dochodów i wydatków za gospodarowanie odpadami komunalnymi

Tabela 1: Wykonanie planu dochodów z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi

Dział	Rozdział	Paragraf	Źródło dochodów	Plan na 1.01.2023	Plan na 31.12.2023	Wykonanie na 31.12.2023	Wykonanie planu w %
900			Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 840 864,00	2 085 064,00	2 306 849,95	110,64%
	90002		Gospodarka odpadami komunalnymi	1 840 864,00	2 085 064,00	2 306 849,95	110,64%
		0490	Wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw	1 840 864,00	2 085 064,00	2 306 849,95	110,64%
			Razem	1 840 864,00	2 085 064,00	2 306 849,95	110,64%

Tabela 2: Wykonanie planu wydatków związanych z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami komunalnymi

Dział	Rozdział	Paragraf	Źródło wydatków	Plan na 1.01.2023	Plan na 31.12.2023	Wykonanie na 31.12.2023	Wykonanie planu w %
900			Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 840 864,00	2 290 864,00	2 273 898,47	99,26%
	90002		Gospodarka odpadami komunalnymi	1 840 864,00	2 290 864,00	2 273 898,47	99,26%
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	0,00	57 536,00	57 512,15	99,96%

Dział	Rozdział	Paragraf	Źródło wydatków	Plan na 1.01.2023	Plan na 31.12.2023	Wykonanie na 31.12.2023	Wykonanie planu w %
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	0,00	9 801,00	9 800,03	99,99%
		4120	Składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy	0,00	1 397,00	1 396,75	99,98%
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	0,00	5 773,90	5 773,90	100,00%
		4300	Zakup usług pozostałych	1 840 864,00	2 209 172,56	2 192 232,10	99,23%
		4430	Różne opłaty i składki	0,00	7 183,54	7 183,54	100,00%
			Razem	1 840 864,00	2 290 864,00	2 273 898,47	99,26%

Koszty funkcjonowania systemu odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych Gminy Kowala od początku funkcjonowania systemu

rok	Dochody wykonane Gospodarka odpadami komunalnymi rozdział 90002 paragraf 0490	Wydatki bieżące wykonane Gospodarka odpadami komunalnymi rozdział 90002 paragrafy: 4300; 4010; 4110; 4120; 4210; 4430	Dochody – Wydatki Wynik systemu odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych Gminy Kowala
2013	224 617,70	233 980,36	-9 362,66
2014	463 938,50	542 681,73	-78 743,23
2015	587 899,48	696 929,43	-109 029,95
2016	645 780,04	668 840,84	-23 060,80
2017	660 055,61	675 097,79	-15 042,18
2018	679 452,53	919 449,09	-239 996,56
2019	899 991,10	1 144 537,07	-244 545,97
2020	1 051 634,84	1 528 390,90	-476 756,06
2021	1 967 632,17	2 281 930,17	-314 298,00
2022	2 160 955,68	2 282 281,76	-121 326,08
2023	2 306 849,95	2 273 898,47	32 951,48
razem	11 648 807,60	13 248 017,61	-1 599 210,01

Ponadplanowa realizacja planu dochodów w roku 2023 wynika z wpływu zaległości z lat ubiegłych z tytułu opłaty za odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych w związku z nasilonymi działaniami egzekucyjnymi.

Gmina Kowala przez cały okres funkcjonowania systemu odbioru i zagospodarowania odpadów pokryła koszty odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych ze środków własnych w kwocie 1 599 210,01 zł.

Informacja o wysokości zrealizowanych w danym roku dochodów z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz wydatków poniesionych na funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi z wyszczególnieniem kosztów, o których mowa w ust. 2-2c, wraz z objaśnieniami

(Art. 6r ust. 2e Ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach Dz.U.2024.399)"

Dochody z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz wydatki poniesione na funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi								
DOCHODY				WYDATKI				w tym koszty:
z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi				poniesione na funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi				
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Dział	Rozdział	§	Kwota (zł)	Dział	Rozdział	§	Kwota (zł)	Rodzaj kosztów	
900	90002	0490	2 306 849,95	900	90002	4300	2 192 232,10	odbierania, transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych	
				900	90002	4010,41 10,4120, 4210,43 00,4430	81 666,37	tworzenia i utrzymania punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych	
								obsługi administracyjnej systemu	
								edukacji ekologicznej w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi	
								wyposażenia nieruchomości w pojemniki lub worki do zbierania odpadów komunalnych oraz koszty utrzymywania pojemników w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym	
								utworzenia i utrzymania punktów napraw i ponownego użycia produktów lub części produktów niebędących odpadami	
					90026	4300	52 559,18	usunięcia odpadów komunalnych z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania i magazynowania w rozumieniu ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2019r., poz. 701 z późn. zm.)- usuwanie azbestu	
Ogółem dochody			2 306 849,95	Ogółem wydatki			2 326 457,65	- 19 607,70	
Wysokość środków pochodzących z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, które nie zostały wykorzystane w 2022 roku.								Kwota ogółem:	0,00
Przeznaczenie środków pochodzących z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, które nie zostały wykorzystane w 2022 roku.								Kwota	
1	Wyposażenie nieruchomości w pojemniki lub worki do zbierania odpadów komunalnych oraz koszty utrzymywania pojemników w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym							0,00	
2	Utworzenie i utrzymanie punktów napraw i ponownego użycia produktów lub części produktów niebędących odpadami							0,00	
3	Usunięcie odpadów komunalnych z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania i magazynowania w rozumieniu ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2019r., poz. 701 z późn. zm.)							0,00	
4	Wyposażenie terenów przeznaczonych do użytku publicznego w pojemniki lub worki, przeznaczone do zbierania odpadów komunalnych, ich opróżnianie oraz utrzymywanie tych pojemników w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym oraz organizacji i utrzymania w odpowiednim stanie sanitarnym i porządkowym miejsc gromadzenia odpadów.							0,00	
								Suma:	0,00
Objaśnienia								0,00	
1.	UCHWAŁA NR LXII.534.2023 RADY GMINY KOWAŁA z dnia 21 grudnia 2023 r. w sprawie pokrycia części kosztów gospodarowania odpadami komunalnymi z dochodów własnych niepochodzących z pobranej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dopuszcza możliwość pokrycia nadwyżki kosztów dochodami własnymi.								

W gminie Kowala, oprócz zadań dotyczących bezpośrednio ochrony środowiska i gospodarki odpadami komunalnymi, wynikających z przepisów prawa realizowana jest edukacja ekologiczna. Referat Ochrony Środowiska, Rolnictwa, Leśnictwa i Odpadów Komunalnych przeprowadzał akcje ekologiczne promujące selektywną zbiórkę odpadów.

W roku 2023 Urząd Gminy w Kowali-Stępocinie czynnie włączył się w akcję „Sprzątania świata” bezpłatnie dostarczając worki na odpady oraz rękawice ochronne. W akcji chętnie udział wzięły Publiczne Szkoły Podstawowe z terenu gminy Kowala.

Mieszkańcy Gminy Kowala mają dostęp do darmowej aplikacji „Kiedy śmieci”, dzięki niej otrzymują na telefon powiadomienie o zbliżającym się terminie odbioru odpadów. Aplikacja posiada również słownik odpadów pomagający mieszkańcom zakwalifikować odpad do właściwej frakcji. Ponadto aplikacja zawiera informacje o PSZOK oraz o terminach płatności za odpady komunalne. W aplikacji „Kiedy śmieci” istnieje możliwość wysyłania do użytkowników wiadomości z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Na dzień 31.12.2023 r. liczba mieszkańców gminy zgłoszonych w deklaracjach za gospodarowanie odpadami komunalnymi wyniosła 9976, co stanowi 82,36% ogółu zameldowanych mieszkańców. Właściciele składający deklaracje są informowani o konieczności zgłoszenia wszystkich zmian mających wpływ na wysokość opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. W roku 2023 wysłano 119 wezwania do złożenia wyjaśnień wątpliwości liczby osób ujętych w deklaracjach jak również 23 wezwania do złożenia pierwszej deklaracji.

Gmina odbiera odpady komunalne z 3396 gospodarstw domowych, z czego 2276 gospodarstwa zadeklarowały posiadanie kompostownika i uzyskują z tego tytułu częściowe zwolnienie z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Gmina w roku sprawozdawczym 2023 osiągnęła następujące wskaźniki zagospodarowania odpadów komunalnych:

- poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia - 45,87%.
- poziomie ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania - 19,86%.
- poziom składowania – 45,95%.
- udział przekazanych do termicznego przekształcania odpadów komunalnych w stosunku do odebranych i zebranych odpadów - 0,00%.

4.10 Zabytki i pomniki przyrody.

Na terenie gminy Kowala znajdują się następujące zabytki nieruchome, wpisane do rejestru zabytków. Należą do nich:

1. Kościół drewniany p.w. św. Andrzeja Boboli w Bardzicach.
2. Dzwonnica drewniana przy kościele p.w. św. Andrzeja Boboli w Bardzicach
3. Park dworski w Kowali-Stępocinie.
4. Kościół parafialny p.w. św. Wojciecha w Kowali-Stępocinie.
5. Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki w Kowali-Stępocinie.
6. Dzwonnica przy kościele parafialnym p.w. św. Wojciecha w Kowali-Stępocinie.
7. Brama kościelna przy kościele parafialnym p.w. św. Wojciecha w Kowali-Stępocinie.
8. Park dworski w Mazowszanach.

Są to tym samym najcenniejsze elementy krajobrazu kulturowego na terenie gminy podlegające ścisłej ochronie konserwatorskiej, wynikającej z przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Gmina Kowala posiada Gminną Ewidencję Zabytków zawierającą 43 zabytki ruchome i nieruchome.

Na terenie Gminy znajduje się 74 stanowisk archeologicznych, które zostały ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków prowadzonej przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Warszawie, z których 56 stanowisk posiada dokładną lokalizację w terenie. Wszystkie stanowiska ujęte w GEZ Gminy Kowala zostały zweryfikowane pod kątem zgodności z aktualnymi danymi adresowymi, to jest aktualną nazwą miejscowości (obręb geodezyjnego).

W roku 2023 z terenu zabytkowego Parku w Kowali-Stępocinie usunięto 80 drzew zagrażających oraz w bardzo złym stanie fitosanitarnym. Koszt usunięcia drzew to 47 000,00 zł. Drzewa zostały usunięte na podstawie Decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

W ramach realizacji zaleceń Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków opracowany został Program prac konserwatorskich na terenie założenia dworsko-parkowego w Kowali-Stępocinie. Nadrzędnym celem zaplanowanych prac jest uratowanie starodrzewu parkowego, który jest trzonem historycznym założenia kompozycyjnego. Przewidziane prace konserwatorskie to pierwszy etap rewaloryzacji założenia, która ma posłużyć stworzeniu bardziej dostępnego i przyjaznego terenu dla mieszkańców Gminy Kowala.

Na terenie Gminy Kowala znajdują się 4 pomniki przyrody. Są to „Kamień Kotarwicki” umiejscowiony w miejscowości Kotarwice oraz 3 drzewa gatunku Dąb szypułkowy noszące imiona „Leśniczy Maciej”, „Szymon” oraz „Ludwik” rosnące na działce nr ewid. 1252 w miejscowości Kosów.

4.11 Program opieki nad zabytkami

Program Opieki nad zabytkami Gminy Kowala na lata 2024 – 2027 został przyjęty na podstawie Uchwały nr LXII.528.2023 Rady Gminy Kowala z dnia 21 grudnia 2023 r. Przedmiotem opracowania „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Kowala na lata 2024-2027 jest dziedzictwo kulturowe w granicach administracyjnych gminy, zaś jego celem jest określenie zasadniczych kierunków działań inicjowanych przez władze gminy na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami znajdującymi się w granicach gminy. Celem Programu jest stworzenie kompleksowej, wieloletniej strategii opieki nad zabytkami na terenie gminy Kowala. Program opieki nad zabytkami gminy Kowala jest narzędziem zarządzania lokalnym dziedzictwem i powinien pomóc w aktywnym zarządzaniu zasobem, jakim jest dziedzictwo kulturowe gminy. Wskazane w programie działania mają za cel poprawę stanu zabytków, ich adaptację i rewaloryzację. Niezwykle istotne jest, aby w działania na rzecz realizacji zadań nakreślonych w programie włączyli się mieszkańcy, poprzez różne formy swojej aktywności zawodowej oraz poza zawodowej. Poprzez działania edukacyjne program powinien też budzić w lokalnej społeczności świadomość wspólnoty kulturowej i znaczenia lokalnych wartości i przede wszystkim budzić poczucie dumy i identyfikację z tak zwaną małą ojczyzną. Program jest dokumentem uzupełniającym w stosunku do innych aktów planowania gminnego.

Niniejszy program został opracowany zgodnie z wytycznymi Narodowego Instytutu Dziedzictwa realizując wymóg art. 87 **Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami** (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 840) oraz dokumentami programowymi o zasięgu ogólnokrajowym oraz wojewódzkim, powiatowym, gminnym.

Wiele elementów budujących Program zaczerpnięto z odpowiednich polityk, programów i planów sektorowych o randze krajowej, wojewódzkiej i powiatowej. Zaproponowane w programie opieki nad zabytkami działania mają pomóc w poprawie substancji zabytkowej, jej rewaloryzacji oraz w upowszechnianiu i promowaniu dziedzictwa kulturowego zaś proponowane rozwiązania odpowiadają ustawowym regulacjom z zakresu ochrony zabytków.

Jest to kolejna edycja Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Kowala, poprzedni program był uchwalony na lata 2018-2021.

5. ZAGOSPODAROWANIE TERENU I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Transport

Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego zwany dalej „planem transportowym” zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (tekst. jedn. Dz. U. z 2023 r., poz. 2778) w przypadku planowanego organizowania przewozów o charakterze użyteczności publicznej, opracowuje gmina licząca co najmniej 50 000 mieszkańców - w zakresie linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej w gminnych przewozach pasażerskich, której powierzono zadanie organizacji publicznego transportu zbiorowego na mocy porozumienia między gminami, których obszar liczy łącznie co najmniej 80 000 mieszkańców - w zakresie linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej na danym obszarze; związek międzygminny obejmujący obszar liczący co najmniej 80 000 mieszkańców - w zakresie linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej na obszarze gmin tworzących związek międzygminny. Z uwagi na powyższe Urząd Gminy Kowala nie prowadził planu zrównoważonego publicznego transportu zbiorowego.

Gmina Kowala realizuje zbiorowe potrzeby wspólnoty realizując zadanie polegające na: organizacji przewozów w komunikacji miejskiej na liniach komunikacyjnych Nr 5 i Nr 23, w granicach administracyjnych Gminy Kowala w zakresie lokalnego transportu zbiorowego pomiędzy Gminą Miasta Radomia z siedzibą w Radomiu przy ul. Kilińskiego 30/30A reprezentowaną przez Radostawa Witkowskiego – Prezydenta Miasta Radomia a Gminą Kowala, reprezentowaną przez Dariusza Bulskiego – Wójta Gminy Kowala.

finansowaniu usługi w zakresie przewozu osób z na 2 liniach regularnych obsługiwanych przez przewoźników- firmę Alexandria oraz Robert Opara Przewóz Osób.

Ponadto przez gminę Kowala przechodzi również linia kolejowa relacji Kielce-Radom z przystankami w miejscowościach Dąbrówka Zabłotnia, Rożki, Trabllice oraz linia kolejowa relacji Tomaszów Mazowiecki - Radom z przystankami w miejscowości Augustów, Trabllice, Kosów z których mogą mieszkańcy korzystać. Niestety w związku z dynamicznym rozwojem motoryzacji nie idzie w parze rozwój infrastruktury. Budowa nowych dróg jest kapitałochłonna i długotrwała, czasem ze względu na istniejącą a budowę oraz ochronę środowiska, praktycznie niemożliwa.

Dynamiczny rozwój motoryzacji oraz niedoinwestowanie transportu publicznego spowodowały spadek zapotrzebowania na przewozy jego środkami. Efektem takiego stanu rzeczy są zmiany organizacyjne oraz wynikające z nich zmiany metod zarządzania transportem publicznym.

Dane o sieci dróg publicznych na terenie gminy Kowala.

Długość dróg gminnych		km
Ogółem		91 km 964 m
Ulepszona	Bitumiczna	62 km i 729 m
	Kostka	208 m
	Betonowa	10 m
Nieulepszona	Tłuczniowa	1 km i 204 m
Gruntowa	Wzmocniona żwirem, żuzłem	13 km i 479 m
	Naturalna (z gruntu rodzimego)	14 km i 334 m

Zagospodarowanie terenu

Planowanie przestrzenne

- 3711,6772 ha gminy objęte jest obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego,
- wydano wypisy i wyrisy z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- wydano 110 decyzje o warunkach zabudowy dla nieruchomości nieobjętych planem zagospodarowania przestrzennego.
- wydano 8 decyzji o ustaleniu inwestycji celu publicznego dla nieruchomości nieobjętych planem zagospodarowania przestrzennego.
- wydano 232 zaświadczenia stwierdzające lokalizację działek zgodnie z miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
- wydano 118 zaświadczeń dotyczących obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji ..

6. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna

1. Eksploatacja Stacji Uzdatniania Wody,
2. Eksploatacji Sieci Wodociągowej.

W Referacie Usług Komunalnych zatrudnionych jest 5 osób – Kierownik, trzech konserwatorów oraz referent ds. administracyjnych i wodociągowych. Ich zadaniem jest nadzór nad pracą Stacji Uzdatniania Wody, dokonywanie odbiorów przyłączy wodociągowych, eksploatacja sieci, sporządzanie umów na wodę, wydawanie warunków technicznych, dokonywanie odbiorów przyłączy itp.

Wszystkie miejscowości na terenie Gminy przyłączone są do sieci wodociągowej. Z wody uzdatnionej korzysta 97 - 98 % mieszkańców gminy. W roku 2023 przerwy w dostawie wody w miejscowościach najwyżej położonych występowały sporadycznie. Obecnie Gmina jest w posiadaniu dokumentacji na budowę Stacji Uzdatniania Wody w Romanowie oraz modernizacji istniejącej SUW w Dąbrówce Zabłotniej. Główne remonty sieci wodociągowej wykonywała wyłoniona z przetargu firma specjalistyczna. Natomiast usuwaniem awarii SUW zajmują się dostawca technologii i specjalistyczne firmy - elektryczne, automatyczne i technologiczne, z którymi ze względu na niskie wartości zamawianych usług nie zostały przeprowadzone postępowania przetargowe w 2023 roku.

Ilościowe zestawienie z działalności Referatu w latach 2022 i 2023 ilustruje przedstawiana poniżej tabela.

Lp.	Nazwa zadań	Rok 2022	Rok 2023	Progresja
		Ilość/wartość	Ilość/wartość	Ilość/wartość
1.	Ilość wody sprzedanej [m3]	455 700,30	446251,20	- 9449,10
2.	Wartość brutto wody sprzedanej [zł]	1 462 553,68	1 446 031,90	- 16 521,78
3.	Ilość wydanych warunków technicznych	137	135	- 2
4.	Ilość usuniętych awarii	40	47	7
5.	Ilość nowych przyłączy wodociągowych	157	108	- 49

7.DZIAŁALNOŚĆ NA RZECZ JEDNOSTEK POMOCNICZYCH

Sołectwa Gminy Kowala.

W skład Gminy Kowala wchodzi 19 sołectw:

Augustów, Bardzice, Dąbrówka Zabłotnia, Grabina, Huta Mazowskańska, Kończyce – Kolonia, Kosów, Kotarwice, Kowala-Stępcina, Ludwinów, Maliszów, Mazowszany, Młodocin Mniejszy, Parznice, Romanów, Rożki, Ruda Mała, Trabllice, Zenonów.

Podział Gminy Kowala na sołectwa.

Sołtysi i Rady sołeckie czynnie angażują się w życie wspólnot lokalnych.

Sołtysi uczestniczą w pracach Rady Gminy na zasadach określonych w statucie. Współpracują z Wójtem, Urzędem Gminy, jednostkami organizacyjnymi i organizacjami pozarządowymi działając na rzecz swoich mieszkańców.

FUNDUSZ SOŁECKI

Realizacja zadań w ramach funduszu sołectkiego.

Stopień realizacji zadań w ramach funduszu sołectkiego przedstawia poniższe zestawienie:

Nazwa sołectwa	Nazwa zadania, przedsięwzięcia	Plan	Wykonanie	% wykonani	Opis stopnia wykonania lub przyczyna braku wykonania
Huta Mazowskańska	Oczyszczanie rowów, zebranie poboczy i odkrzaczanie rowów przy drodze gminnej Huta Mazowskańska Dolna i Górna (własność gminy)	38 597,62	861,00	2,23	Problemy ze złożeniem wniosku i rozstrzygnięciem procedury przyznawania środków
Mazowszany	Czyszczenie rowów i wyrównanie poboczy przy drogach gminnych (własność gminy)	47 048,90	984,00	2,09	Problemy ze złożeniem wniosku i rozstrzygnięciem procedury przyznawania środków
Augustów	Poprawa stanu infrastruktury poprzez wymianę nawierzchni jezdni drogi gminnej nr 350616W w m. Zabierzów(własność gminy)	45 399,87	45 399,87	100,00	Zadanie wykonane.
Kowala + Kowala Kolonia + Kowalówka	Poprawa stanu infrastruktury poprzez ulepszenie drogi gminnej na ul. Dolnej w Kowali-Stępcinie (własność gminy)	51 532,20	51 532,20	100,00	Zadanie wykonane.
Trablice	Utwardzenie drogi gminnej 244 (własność gminy)	25 766,10	25 766,10	100,00	Zadanie wykonane.
Kotarwice	Wykonanie ogrodzenia na działce gminnej w Kotarwicach nr 112/1 (własność gminy)	50 656,15	50 656,15	100,00	Zadanie wykonane.
Młodocin Mniejszy	Wykonanie ogrodzenia działki nr 295/1, wykonanie ogrodzenia działki nr 295/2 w Młodocinie Mniejszym (własność gminy)	42 101,81	3 863,25	9,18	Opracowano kosztorys, brak możliwości wykonania ze względu na brak ustaleń granic geodezyjnych.
Kończyce-Kolonia	Projekt i budowa oświetlenia ulicznego (Nowy Łącznik) (własność gminy)	35 454,15	12 300,00	34,69	Wykonano projekt. Problemy z uzyskaniem pozwoleń i uzyskaniem środków zewnętrznych.
Bardzice + Józefów	Zakup wyposażenia do świetlicy wiejskiej w Bardzicach (meble do pomieszczenia kuchennego, stoły, krzesła, sprzęt AGD) (własność gminy)	35 041,90	35 041,90	100,00	Zadanie wykonane.
Maliszów	Wyposażenie świetlicy w Maliszowie w szafę (własność gminy)	9 267,54	9 267,54	100,00	Zadanie wykonane.
Kosów	Wymiana źródła ciepła w budynku świetlicy wiejskiej w Kosowie (własność gminy)	47 564,22	47 564,22	100,00	Zadanie wykonane.
Ludwinów	Budowa placu zabaw dla dzieci (własność gminy)	47 667,29	47 667,29	100,00	Zadanie wykonane.
Rożki + Rożki Adamów	Rozbudowa przestrzeni integracji i rekreacji w sołectwie Rożki Gmina Kowala(własność gminy)	37 206,25	37 206,25	100,00	Zadanie wykonane.
Zenonów	Budowa wiaty rekreacyjnej (altany) w sołectwie Zenonów gmina Kowala (własność gminy)	21 437,40	21 437,40	100,00	Zadanie wykonane.

Ruda Mała	Zakup kosiarki-traktora spalinowego, namiotu imprezowego, pawilonu wraz z wyposażeniem (stoły, ławki)	29 991,74	5 479,99	18,27	Zakupiono namiot z wyposażeniem. Niewystarczające środki na zakup kosiarki-traktora.
Suma		564 733,14	395 027,16	59,25	

8. POMOC SPOŁECZNA

1. Informacje ogólne

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest samodzielną jednostką organizacyjną Gminy Kowala nieposiadającą osobowości prawnej, jednostką budżetową. GOPS realizuje ustawowe zadania własne gminy i obowiązkowe zadania własne oraz zadania zlecone. Ponadto wdrażane są pomocowe programy państwa w zakresie poprawy życia najbiedniejszych mieszkańców państwa, również gminne programy wsparcia i aktywności lub inne uchwalane przez Radę Gminy w zakresie rozpoznanych potrzeb społeczności lokalnej uwzględniające możliwości finansowe gminy. Ośrodek realizuje ponadto niestandardowe formy pomocy. Swoją działalnością obejmował 12 112 mieszkańców (stan na 31.12.2023r.).

2. Struktura zatrudnienia w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej

W 2023 roku struktura zatrudnienia przedstawiała się następująco:

1. Dyrektor,
2. Zastępca Dyrektora,
3. Siedmiu pracowników socjalnych obsługujących 7 rejonów opiekuńczych,
4. Dwóch inspektorów oraz jeden referent obsługujących dział świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego,
5. Główna księgowa na 1/2 etatu oraz inspektor ds. księgowości,
6. Inspektor ds. administracji,
7. Informatyk,
8. Dwóch asystentów rodziny,
9. Wychowawca świetlicy środowiskowej,
10. Cztery opiekunek środowiskowych,
11. Pracownik gospodarczy.

3. Zasady udzielania pomocy i zestawienia liczbowe

Pomoc społeczna udzielana jest na wniosek osoby zainteresowanej oraz z urzędu, a informacje o osobach wymagających pomocy uzyskiwane są z różnych źródeł, na przykład od sołtysów, radnych, szkół, policji, kuratorów, pielęgniarek środowiskowych. Na podstawie zgłoszenia pracownicy socjalni przeprowadzają wywiad środowiskowy, a następnie, po zebraniu niezbędnych dokumentów, określone są przyczyny i problemy dominujące oraz wnioskuje się o udzielenie pomocy w zależności od indywidualnej sprawy.

Pełne zestawienie środowisk objętych pomocą według powodów.

L.p.	Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1.	Ubóstwo	48	101
2.	Bezdomność	1	1
3.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	3	8
4.	Bezrobocie	58	99
5.	Niepełnosprawność	89	143
6.	Długotrwała choroba	10	20
7.	Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym:	17	72
	- rodziny niepełne	4	11
	- rodziny wielodzietne	2	12
8.	Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	1

Informacja na temat udzielonych świadczeń w ramach zadań własnych Gminy, została zamieszczona w poniższej tabeli.

Udzielone świadczenia w ramach zadań własnych Gminy.

L.p.	Rodzaj świadczenia	Liczba osób	Liczba świadczeń	Kwota
1.	Zasiłki stałe	51	482	314 099,00 zł - dotacja
2.	Zasiłki okresowe	50	210	98 043,00 zł - dotacja
3.	Posiłek	96	10904	81 986,00 zł w tym udział gminy: 16 397,00 zł
	w tym: dla dzieci	96	10904	
4.	Usługi opiekuńcze	5	1657	46 870,00 zł - środki gminy
	Sprawowanie pogrzebu	1	1	3 000,00 zł - środki gminy
5.	Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	3	3	5 500,00 zł - środki gminy
6.	Inne zasiłki celowe i w naturze	33	X	33 112,28 zł – środki gminy
	w tym: zasiłki specjalne celowe	7	7	6 550,00 zł - środki gminy
7.	Poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, rodzinne)	129	X	70 180,00 zł – środki gminy
8.	Praca socjalna	220	X	-
9.	Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	5	52	179 149,00 zł - środki gminy

Poniesiono wydatki związane z obsługą administracyjną, techniczną, personalną Ośrodka na kwotę 1 476 997,96 zł (w tym środki pozyskane z Budżetu Wojewody 145 746,00 zł).

GOPS realizował zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej – polegające na:

- dofinansowaniu kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych i właściwych placówkach - na kwotę 120 792,10 zł.
- zatrudnieniu 2 asystentów rodziny na umowę o pracę, na co pozyskane zostały środki z Budżetu Wojewody w ramach konkursów - wydatki wyniosły 110 190,74 zł, w tym środki pozyskane z Budżetu Wojewody 10 107,45 zł.

Zostały zrealizowane zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wys. 22 840,00 zł oraz z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii. Poniesiono z tego tytułu wydatki w wysokości 189 597,81 zł. (środki pochodzące z zezwoleń za sprzedaż napojów alkoholowych – 151 200,00 zł., środki pochodzące z opłat za sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml – 38 397,81 zł.)

W I półroczu 2023r. wypłacono 55 stypendiów oraz 1 zasiłek szkolny, w II półroczu 2023r. 47 stypendiów szkolnych na łączną kwotę 111 560,00 zł (w tym środki przyznane z Budżetu Wojewody 100 404,00 zł).

Dane dotyczące udzielonych świadczeń w ramach zadań zleconych Gminie zostały zamieszczone w poniższej tabeli.

Udzielone świadczenia w ramach zadań zleconych Gminie.

L.p.	Rodzaj świadczenia	Liczba rodzin
1.	Specjalistyczne usługi opiekuńcze	0
2.	Świadczenia rodzinne	617 + 4 rodziny ukraińskie
3.	Fundusz Alimentacyjny	37
4.	Świadczenia wychowawcze	0
6.	Karta Dużej rodziny	320 – ilość wydanych kart.
7.	Dodatek osłonowy	0

Jedną z głównych przyczyn, dla których klienci zgłaszają się do Ośrodka, jest bezrobocie, którego stan na 31.12.2023 r., w gminie Kowala przedstawia tabela poniżej.

Struktura bezrobocia w Gminie Kowala – bezrobotni ogółem:

Liczba bezrobotnych		w tym:				
		bezrobotni z prawem do zasiłku		bezrobotni bez prawa do zasiłku	zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	Niepełnosprawni
ogółem	kobiety	ogółem	Kobiety			
495	226	117	64	378	18	41

Gmina Kowala otwarta jest na podejmowanie wszelkich działań zmierzających do aktywizacji i integracji osób bezrobotnych oraz poprawy życia i funkcjonowania osób starszych w środowisku lokalnym. We współpracy Gminy Kowala z PUP Radom i GOPS w 2023 roku zorganizowano prace społecznie użyteczne dla 7 bezrobotnych mieszkańców. Prace były wykonywane w instytucjach na terenie gminy przez 9 miesięcy.

Zrealizowano resortowy Program Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2023 finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego. Celem Programu było zwiększenie szans osób z niepełnosprawnościami w prowadzeniu bardziej samodzielnego i aktywnego życia. W ramach Programu wsparciem objęto 10 osób niepełnosprawnych, w tym 10 osób wymagających wysokiego poziomu wsparcia. Łączny koszt realizacji Programu wyniósł 161 721,00 zł. Jako zadania zlecone GOPS realizował wypłaty świadczenia pieniężnego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywateli Ukrainy. Na realizację wyżej wymienionej pomocy przeznaczono 23 960,00 zł, a łączna liczba obywateli Ukrainy objęta otrzymanymi wnioskami wynosiła 5. GOPS udzielał również pomocy w formie jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300,00 zł na osobę i na to przeznaczono 300,00 zł. Liczba osób, które uzyskały powyższe świadczenie wynosi 1. Środki przeznaczone na realizację powyższych zadań pochodziły z Funduszu Pomocy i były realizowane zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2022r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. z 2022r. poz.583 ze zm.).

W 2023r. GOPS realizował dodatkowe programy rządowe:

- Dodatek węglowy - wsparcie pieniężne na węgiel przysługiwało wszystkim osobom, które zamieszkują gospodarstwa domowe i ogrzewają je węglem kamiennym – środki wydatkowane – 9 180,00 zł, w tym na obsługę – 180,00 zł;
- Wniosek o wypłatę dodatku dla gospodarstw domowych z tytułu wykorzystania niektórych źródeł ciepła – umożliwił dofinansowanie zakupu opału: pelletu drzewnego, drewna kawałkowego i innych rodzajów biomasy oraz gazu skroplonego LPG lub oleju opałowego - środki wydatkowane – 510,00 zł, w tym na obsługę – 10,00 zł.
- Dodatki elektryczne – dla domów lub mieszkań ogrzewanych pompą ciepła lub korzystających z ogrzewania elektrycznego/bojlera elektrycznego. Wydatkowano w to zadanie 38 250,00 zł, 2 tym na obsługę 750,00 zł.
- Dodatki gazowe - to refundacja podwyżki VAT za gaz, która została uchwalona w ustawie o szczególnej ochronie odbiorców paliw gazowych w 2023 roku. O dodatek gazowy mogły się ubiegać gospodarstwa domowe, które używają gazu do celów grzewczych, czyli do ogrzewania domu. Wydatkowano 10 302,99 zł, w tym na koszty obsługi 202,02 zł.

III. REALIZACJA UCHWAŁ RADY GMINY

---

1. OGÓLNA INFORMACJA O DZIAŁANIACH NA RZECZ REALIZACJI UCHWAŁ RADY GMINY

W 2023 roku odbyło się 12 posiedzeń Rady Gminy Kowala, na których podjęto łącznie 129 uchwał. Są to m.in.:

Zrealizowane zostały 33 uchwały:

- **UCHWAŁA NR LII.416.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 27 stycznia 2023 r. w sprawie** wyrażenia zgody na przedłużenie umowy dzierżawy na 3 lata nieruchomości gruntowej stanowiącej własność Gminy Kowala.
- **UCHWAŁA NR LII.420.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 27 stycznia 2023 r. w sprawie** wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomościach oznaczonych w ewidencji gruntów jako dz. nr 256 w obrębie geodezyjnym Mazowszany, 506/6 i 486/2 w obrębie geodezyjnym Trablice, 320 w obrębie geodezyjnym Kotarwice, 167/3, 158 i 214/3 w obrębie geodezyjnym Ludwinów oraz na dz. o nr ew. 1080/19 i 1080/42 w obrębie geodezyjnym Kosów Większy w Gminie Kowala na rzecz PGE Dystrybucja S.A.
- **UCHWAŁA NR LIII.424.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 24 lutego 2023 r. w sprawie** zmiany uchwały nr XXXVIII.317.2022 Rady Gminy Kowala z dnia 25 lutego 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Kończyce-Kolonia.
- **UCHWAŁA NR LIV.436.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 24 marca 2023 r. w sprawie** wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomościach oznaczonych w ewidencji gruntów jako dz. nr 1080/19 i 1080/42 w obrębie geodezyjnym Kosów Większy w Gminie Kowala na rzecz PGE Dystrybucja S.A.
- **UCHWAŁA NR LIV.437.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 24 marca 2023 r. w sprawie** miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Błonie.
- **UCHWAŁA NR LIV.438.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 24 marca 2023 r. w sprawie** miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Kosów Większy.
- **UCHWAŁA NR LIV.439.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 24 marca 2023 r. w sprawie** miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Trablice.
- **UCHWAŁA NR LV.447.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 28 kwietnia 2023 r. w sprawie** wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako dz. nr 1119 w obrębie geodezyjnym Bardzice w Gminie Kowala na rzecz PGE Dystrybucja S.A.
- **UCHWAŁA NR LV.448.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 28 kwietnia 2023 r. w sprawie** wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako dz. nr 488 w obrębie geodezyjnym Trablice w Gminie Kowala na rzecz PGE Dystrybucja S.A.
- **UCHWAŁA NR LVI.454.2023 RADA GMINY KOWALA z dnia 15 czerwca 2023 r. w sprawie** wyrażenia zgody na zawarcie umowy o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego o charakterze użyteczności publicznej dla linii Bukowiec-Parznice-Kowala Stępcocina-Rożki-Ludwinów-Trablice
- **UCHWAŁA NR LVI.455.2023 RADA GMINY KOWALA z dnia 15 czerwca 2023 r. w sprawie** wyrażenia zgody na zawarcie umowy o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego o charakterze użyteczności publicznej dla linii Ruda Mała-Kowala Stępcocina-Kowala Kolonia-Augustów-Kosów

- **UCHWAŁA NR LVI.456.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 15 czerwca 2023 r. w sprawie** wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomościach oznaczonych w ewidencji gruntów jako dz. nr 1024/4 w obrębie geodezyjnym Kosów Większy w Gminie Kowala na rzecz Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o. o.
- **UCHWAŁA NR LVII.462.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 28 lipca 2023 r. zmieniająca uchwałę** w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Błonie.
- **UCHWAŁA NR LVII.468.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 28 lipca 2023 r. w sprawie** wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomościach oznaczonych w ewidencji gruntów jako dz. nr 1080/19 i 1080/42 w obrębie geodezyjnym Kosów Większy w Gminie Kowala na rzecz PGE Dystrybucja S.A.
- **UCHWAŁA NR LVII.470.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 28 lipca 2023 r. w sprawie** wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomościach oznaczonych w ewidencji gruntów jako dz. nr 488 w obrębie geodezyjnym Trablice w Gminie Kowala na rzecz Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o. o.
- **UCHWAŁA NR LVII.471.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 28 lipca 2023 r. w sprawie** wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomościach oznaczonych w ewidencji gruntów jako dz. nr 488 w obrębie geodezyjnym Trablice w Gminie Kowala na rzecz Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o. o.
- **UCHWAŁA NR LVIII.483.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 25 sierpnia 2023 r. w sprawie** powołania Komisji Inwentaryzacyjnej Mienia Komunalnego.
- **UCHWAŁA NR LIX.489.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 28 września 2023 r. w sprawie** wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako dz. nr 244 w obrębie geodezyjnym Trablice w Gminie Kowala na rzecz Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o. o.
- **UCHWAŁA NR LX.495.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 27 października 2023 r. w sprawie** nadania nazw ulic: Rubinowa, Kwarцова w miejscowości Huta Mazowskańska, obręb geodezyjny Huta Mazowskańska, gmina Kowala.
- **UCHWAŁA NR LX.496.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 27 października 2023 r. w sprawie** nadania nazw ulic: Akacyjowa w miejscowości Rożki obręb geodezyjny Rożki, Kąty i Adamów obręb geodezyjny Młodocin Mniejszy, Jaśminowa w miejscowości Rożki obręb geodezyjny Rożki i Adamów obręb geodezyjny Młodocin Mniejszy, Dąbrowska w miejscowości Kąty obręb geodezyjny Młodocin Mniejszy, Cisowa w miejscowości Rożki obręb geodezyjny Rożki i Adamów obręb geodezyjny Młodocin Mniejszy, gmina Kowala.
- **UCHWAŁA NR LX.497.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 27 października 2023 r. w sprawie** zmiany uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Parznice, Romanów, Maliszów.
- **UCHWAŁA NR LX.498.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 27 października 2023 r. w sprawie** miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Parznice, Romanów, Maliszów.
- **UCHWAŁA NR LX.499.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 27 października 2023 r. w sprawie** miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Młodocin Mniejszy.
- **UCHWAŁA NR LXI.508.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 24 listopada 2023 r. w sprawie** wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako dz. nr 66 w obrębie geodezyjnym Augustów w Gminie Kowala na rzecz PGE Dystrybucja S.A.
- **UCHWAŁA NR LXI.509.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 24 listopada 2023 r. w sprawie** wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako dz. nr 244 w obrębie geodezyjnym Trablice w Gminie Kowala na rzecz Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o. o.
- **UCHWAŁA NR LXI.510.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 24 listopada 2023 r. w sprawie** wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako dz. nr ew. 243/11 w obrębie geodezyjnym Trablice w Gminie Kowala na rzecz Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o. o.

- **UCHWAŁA NR LXI.511.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 24 listopada 2023 r. w sprawie** wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako dz. nr ew. 330/6 w obrębie geodezyjnym Trablice w Gminie Kowala na rzecz Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o. o.
- **UCHWAŁA NR LXI.512.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 24 listopada 2023 r. w sprawie** wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako dz. nr ew. 624 w obrębie geodezyjnym Trablice w Gminie Kowala na rzecz Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o. o.
- **UCHWAŁA NR LXI.513.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 24 listopada 2023 r. w sprawie** miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Huta Mazowskańska.
- **UCHWAŁA NR LXI.514.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 24 listopada 2023 r. w sprawie** miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Zabierzów.
- **UCHWAŁA NR LXII.531.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 21 grudnia 2023 r. w sprawie zmiany** uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Kończyce-Kolonia.
- **UCHWAŁA NR LXII.532.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 21 grudnia 2023 r. w sprawie** nadania nazw ulic: Bursztynowa, Cyrkoniowa, Rodziny Nieciekich w miejscowości Kosów, obręb geodezyjny Kosów Większy, gmina Kowala.
- **UCHWAŁA NR LXII.533.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 21 grudnia 2023 r. w sprawie** wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako dz. nr ew. 557 w obrębie geodezyjnym Huta Mazowskańska w Gminie Kowala na rzecz Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o. o.

W trakcie realizacji jest 13 uchwał:

- **UCHWAŁA NR LII.419.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 27 stycznia 2023 r. w sprawie** wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomościach oznaczonych w ewidencji gruntów jako dz. nr 177, 109/20 i 82 w obrębie geodezyjnym Kolonia- Kończyce w Gminie Kowala na rzecz Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o. o.
- **UCHWAŁA NR LIV.442.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 24 marca 2023 r. w sprawie** wystąpienia z wnioskiem do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji za pośrednictwem Wojewody Mazowieckiego w sprawie zmiany rodzaju urzędowych nazw miejscowości Adamów, obręb geodezyjny Rożki, w przedmiocie zmiany rodzaju „przysiółek wsi Rożki” na rodzaj „wieś”, Kąty, obręb geodezyjny Młodocin Mniejszy, w przedmiocie zmiany rodzaju „przysiółek wsi Młodocin Mniejszy” na rodzaj „wieś”, Zenonów, obręb geodezyjny Huta Mazowskańska w przedmiocie zmiany rodzaju „przysiółek wsi Huta Mazowskańska” na rodzaj „wieś”, Stawki, obręb geodezyjny Romanów w przedmiocie zmiany rodzaju „przysiółek wsi Romanów” na rodzaj „wieś” na terenie Gminy Kowala.
- **UCHWAŁA NR LVII.463.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 28 lipca 2023 r. w sprawie** przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego fragment obrębu ewidencyjnego Kowala – centrum, w rejonie ulic: Powstańców Styczniowych, Marii Walewskiej i Radomskiej.
- **UCHWAŁA NR LVII.464.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 28 lipca 2023 r. w sprawie** przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego fragment obrębu ewidencyjnego Parznice – w rejonie ulicy Wierzbickiej i Ogrodowej oraz fragment obszaru przy granicy obrębów ewidencyjnych Parznice i Bardzice.
- **UCHWAŁA NR LVII.469.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 28 lipca 2023 r. w sprawie** wyrażenia zgody na budowę w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa i późniejszą eksploatację przez FIBEE IV Sp z o.o. światłowodowej sieci telekomunikacyjnej na nieruchomościach stanowiących własność Gminy Kowala oraz na obciążenie ww. nieruchomości poprzez ustanowienie służebności przesyłu na rzecz FIBEE IV Sp. z o.o. lub zawarcie odpłatnej umowy udostępnienia nieruchomości.

- **UCHWAŁA NR LVIII.476.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 25 sierpnia 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego fragment obrębu ewidencyjnego Augustów – część północno-zachodnia.**
- **UCHWAŁA NR LVIII.477.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 25 sierpnia 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego fragment obrębu ewidencyjnego Kolonia Kończyce – część centralna i zachodnia.**
- **UCHWAŁA NR LVIII.478.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 25 sierpnia 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego fragment obrębu ewidencyjnego Kosów Mniejszy – część północno-zachodnia.**
- **UCHWAŁA NR LVIII.479.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 25 sierpnia 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego fragment obrębu ewidencyjnego Kosów Większy – część południowo-zachodnia.**
- **UCHWAŁA NR LVIII.480.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 25 sierpnia 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego fragment obrębu ewidencyjnego Zabierzów – część północna.**
- **UCHWAŁA NR LVIII.481.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 25 sierpnia 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Huta Mazowskańska.**
- **UCHWAŁA NR LVIII.482.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 25 sierpnia 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Zabierzów.**
- **UCHWAŁA NR LX.494.2023 RADY GMINY KOWALA z dnia 27 października 2023 r. w sprawie wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomościach oznaczonych w ewidencji gruntów jako dz. nr 557 w obrębie geodezyjnym Huta Mazowskańska w Gminie Kowala na rzecz Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o. o.**

2. DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ REALIZACJI STRATEGII I PROGRAMÓW.

2.1 Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2024

W 2023 realizowano Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kowala przyjętą Uchwałą Rady Gminy Kowala Nr XXVI.186.2020 z dnia 27.11.2020r.. Dokument opracowano na podstawie art. 17 ust 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej celem zdiagnozowania i zaktualizowania potrzeb społecznych w Gminie Kowala. Zawiera on szereg danych i opracowań w szerszym ujęciu problemów społecznych obejmujących również aspekty demograficzne, edukacyjne, kulturalne, kwestie bezrobocia, uzależnień, niepełnosprawności i innych problemów społecznych oraz założenia programowe (wdrożeniowe) przedstawiające wizję projektowanych zmian i katalog niezbędnych kierunków działań zawierających wskazówki, jak skutecznie zarządzać realizacją strategii.

Program rządowy "Posiłek w szkole i w domu" 2019-2023

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w 2023 roku realizował Wieloletni Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 zgodnie z uchwałą Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15.10.2018r. o ustanowieniu Wieloletniego Rządowego Programu „Posiłek w szkole i w domu”.

Pomoc w formie dożywiania udzielana jest dzieciom do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej, uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej lub ponadgimnazjalnej oraz osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, w szczególności osobom samotnym, w podeszłym wieku, chorym lub niepełnosprawnym. Z tej formy pomocy mogły skorzystać osoby, bądź rodziny, których dochód nie przekracza odpowiednio 200 % kwoty kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny. Program realizowany był zgodnie z umową zawartą z Wojewodą Mazowieckim. Programem zostało objętych ogółem 171 osób, w tym z posiłku skorzystało 96 osób, zaś z zasiłku celowego 75 osób oraz świadczenia rzeczowego skorzystało 100 osób. Ośrodek dożywiał również 19 uczniów zamieszkujących na terenie naszej gminy, ale uczęszczających do szkół poza terenem gminy.

Ogółem na terenie gminy było 7 punktów żywieniowych. Dożywianie prowadzono w oparciu o stołówkę szkolną w Przedszkolu Publicznym im. Juliana Tuwima w Kowali-Stępcinie. Do pozostałych szkół i punktów przedszkolnych posiłki były dowożone przez dostawcę, który został wybrany w drodze zapytania ofertowego na dowóz posiłków do szkół i przedszkoli.

2.2 Programy

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Zadaniem Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2024 przyjętego Uchwałą Rady Gminy Kowala Nr XXXVII.296.2021 z dnia 28 grudnia 2021r. była realizacja działań mających na celu zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy domowej, przeciwdziałanie przemocy domowej oraz zwiększenie profesjonalizmu służb społecznych w udzielaniu pomocy osobom dotkniętym przemocą, a także w podejmowaniu odpowiednich działań wobec osób stosujących przemoc. Program powstał we współpracy z instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej: Zespołem Interdyscyplinarnym, Gminnym Ośrodkiem

Pomocy Społecznej w Kowali-Stępcinie, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, organizacjami pozarządowymi, Oświatą, Służbą Zdrowia, Policją, kuratorami z II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Wykonującego Orzeczenia w Sprawach Karnych, kuratorami z Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Wykonującego Orzeczenia w Sprawach Rodziny i Nietnich.

W 2023r. wszczęto 38 procedur „Niebieskie Karty”, kontynuowano 17 procedur z poprzednich okresów. Ponadto prowadzono 4 procedury w stosunku do osób, co, do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową. Odbyło się 5 spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego i 238 spotkań grup diagnostyczno-pomocowych w indywidualnych przypadkach. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie mogły skorzystać z pomocy psychologa, prawnika. W 2023r. psycholog objął wsparciem 28 osób, w tym wiele z nich skorzystało z pomocy psychologa kilkakrotnie. Z pomocy prawnika skorzystała 2 osoby. Ponadto prawnik udzielał porad członkom grup diagnostyczno-pomocowym i Zespołu Interdyscyplinarnego w związku z prowadzonymi procedurami „Niebieskie Karty”.

W ramach programu nawiązano współpracę ze Stowarzyszeniem „Nowe Perspektywy” celem realizacji w placówkach oświatowych warsztatów z uczniami i szkoleń dla rodziców dzieci uczęszczających do przedszkola oraz szkoleń dla kadry pedagogicznej. W placówkach zostały umieszczone informacje na temat przemocy na tablicach ogłoszeń, a także wydawano materiały zakupione w ramach kampanii „Reaguj na przemoc!”. W ramach programu zorganizowano także szkolenie dla przedstawicieli służb i instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej oraz mieszkańców gminy Kowala. W dniu 31.10.2023r. zorganizowany został dyżur specjalistów w związku z obchodzonym Dniem Bez Przemocy w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023

Program służy wspieraniu rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w procesie przywracania zdolności do jej prawidłowego funkcjonowania. Powstał on w odpowiedzi na problemy, z jakimi borykają się współczesne rodziny, zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W 2023r. 17 rodzinom przydzielono wsparcie w formie asystenta rodziny. W ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny w 2023 roku były zrealizowane następujące działania: organizowanie superwizji dla asystentów rodzin i pracowników socjalnych, konsultacje i poradnictwo psychologiczne dla rodzin i osób przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze, działania środowiskowe.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2023

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2023 przyjętego Uchwałą Nr XXXVIII.310.2022 Rady Gminy Kowala z dnia 25 lutego 2022 r. zrealizowano szereg działań w zakresie profilaktyki alkoholowej m.in.:

- prowadzenie Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin (terapeuta uzależnień, psychiatra i psycholog – 101 osób, 362 porady, w tym 27 porad rodzinnych);
- udział w ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych: „Reaguj na przemoc”, „Postaw na Rodzinę” – 6 placówek oświatowych;
- finansowanie działań Placówki Wsparcia Dziennego w formie Świetlicy Środowiskowej z Elementami Socjoterapii "Szansa". W 2023r. pod opieką wychowawcy znajdowała się grupa 15 dzieci. Zadaniem wychowawcy była bieżąca opieka nad grupą dzieci oraz kreatywne zagospodarowanie czasu zgodnie z najlepszymi standardami wychowawczymi. W ofercie placówki znalazły się zajęcia

plastyczno-manualne, zajęcia komputerowe, zajęcia w zakresie umiejętności komunikacji z innymi, zajęcia dydaktyczne, rękodzieła, nauka własna i odrabianie lekcji.

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:
  - odbyło się 24 spotkania z osobami zgłoszonymi w tym 2 spotkania w celu kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych,
  - wpłynęło 33 nowe wnioski, 40 spraw było kontynuowanych z wniosków, które wpłynęły w 2021 i 2022 roku,
  - 6 osób zdecydowało się podjąć dobrowolne leczenie w poradni,
  - 17 wniosków zostało skierowanych do Sądu Rodzinnego i Nieletnich w celu zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego,
  - zaopiniowano 2 wnioski na sprzedaż napojów alkoholowych, które były zgodne z uchwałą Rady Gminy w sprawie limitu i lokalizacji tych punktów;
- spotkania Wspólnoty Anonimowych Alkoholików w Kowali-Stępocinie pod nazwą „Dobre Wydarzenie”.

Realizacja programów i projektów współfinansowanych przez Unię Europejską

Od 2021r. do czerwca 2023r. Gmina Kowala realizowała projekt inwestycyjny pn. „Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej Gminy Kowala”. Projekt współfinansowany był z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Osi Priorytetowej IV „Przejście na gospodarkę niskoemisyjną” Działania 4.2 „Efektywność energetyczna” Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020. Głównym celem zrealizowanej inwestycji jest przyczynienie się do redukcji emisji powierzchniowej (tzw. „niskiej emisji”) oraz zwieszenie efektywności energetycznej www. budynkach pełniących funkcje edukacyjne i administracyjne. Realizacja inwestycji przyczyni się do zmniejszenia kosztów użytkowania budynków, poprawi ich estetykę i funkcjonalność, wypłytnie na zwieszenie stopnia wykorzystywania energii z OZE w administracji i szkolnictwie. Tego typu inwestycje służą celem edukacyjnym i popularyzują korzystanie z ekologicznych źródeł energii, są przejawem zwiększenia dbałości o środowisko naturalne oraz o lokalne i regionalne zasoby przyrodnicze. W roku 2021 zakończono termomodernizację budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Młodocinie Mniejszych, a w roku 2022: Publicznej Szkoły Podstawowej w Mazowszanach, Publicznej Szkoły Podstawowej w Bardzicach oraz budynku Urzędu Gminy w Kowali – Stępocinie. W roku 2023 przygotowano 4 audyty energetyczne potwierdzające uzyskanie efektu ekologicznego i wskaźników produktu oraz rezultatu przeprowadzonych inwestycji. W grudniu 2023 Gmina Kowala otrzymała drugą ostatnią transzę refundacji kosztów związanych z zrealizowanym projektem.

W roku 2022 Gmina Kowala podpisała umowę na realizację projektu grantowego „Cyfrowa Gmina” w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020 Osi Priorytetowej V Rozwój cyfrowy JST oraz wzmocnienie cyfrowej odporności na zagrożenia REACT-EU działania 5.1 Rozwój cyfrowy JST oraz wzmocnienie cyfrowej odporności na zagrożenia. Pozyskane środki przeznaczono na zakup wyposażenia pozwalającego zwiększyć cyberbezpieczeństwo i cyfryzację pracy urzędu, zabezpieczyć dane przechowywane i przetwarzane w strukturach gminy. Zgodnie z założeniami konkursu przeprowadzono także audyt cyberbezpieczeństwa systemów informatycznych Urzędu Gminy w Kowali – Stępocinie, a w roku 2023 szkolenie stacjonarne z zakresu cyberbezpieczeństwa dla pracowników tut. Urzędu Gminy. Dodatkowo dzięki powstałym w ramach projektu oszczędnościom, w roku 2023 dokonano zakupu dodatkowego wyposażenia stanowisk pracy pracowników Urzędu. W grudniu 2023r. zaakceptowano rzeczowe i finansowe rozliczenie projektu.

W roku 2022 podpisano umowę dotyczącą realizacji projektu grantowego pn. „Wsparcie dzieci z rodzin pegeerowskich w rozwoju cyfrowym – Granty PPGR” w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020 Osi Priorytetowej V Rozwój cyfrowy JST oraz wzmocnienie cyfrowej odporności na zagrożenia REACT-EU działania 5.1 Rozwój cyfrowy JST oraz wzmocnienie cyfrowej odporności. Zakupiono

w grudniu 2022 roku i przekazano w styczniu 2023 roku w bezpłatne użytkowanie wnukom pracowników byłych Państwowych Przedsiębiorstw Gospodarki Rolnej (PPGR) komputery przenośne wraz z oprogramowaniem do nauki zdalnej oraz zwiększające umiejętności cyfrowe dzieci z obszarów wiejskich. W roku lipcu 2023 roku zatwierdzono końcowe rozliczenie rzeczowe i finansowe projektu.

Od 2021r. Gmina Kowala uczestniczy w realizacji projektu pn. „Mazowiecki program przygotowania szkół, nauczycieli i uczniów do nauczania zdalnego”. Projekt realizowany jest przez Samorząd Województwa Mazowieckiego w ramach X Osi priorytetowej „Edukacja dla rozwoju regionu”, Działania 10.1 „Kształcenie i rozwój dzieci i młodzieży”, Poddziałania 10.1.1 „Edukacja ogólna” Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014–2020. Celem inicjatywy samorządu wojewódzkiego było podniesienie jakości nauczania w szkołach z terenu Województwa Mazowieckiego i przygotowanie ich do nauki zdalnej, poprzez zakup sprzętu IT i oprogramowania oraz przeprowadzenie szkoleń dla uczniów i nauczycieli. Z terenu Gminy Kowala w projekcie uczestniczyły dwie szkoły podstawowe: w Końcyczach - Kolonii oraz w Kowali – Stępcinie.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na lata 2008-2032

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na lata 2008-2032 uchwalony Uchwałą Rady Gminy Nr X/38/08 z dnia 24.10.2008 roku realizowany był w 2023 roku poprzez zbiórkę i unieszkodliwienie odpadów przez firmę działającą na zlecenie Urzędu Gminy.

Z uwagi na roczny budżet gminy, zbiórka odpadów realizowana jest w taki sposób, że odpady zgłoszone do odbioru w danym roku kalendarzowym zostają usunięte w następnym roku przez firmę, z którą Gmina Kowala zawarła umowę.

Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na terenie gminy Kowala w latach 2022 – 2036

Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na terenie gminy Kowala na lata 2022 – 2036 uchwalono Uchwałą Rady Gminy Nr XXXVII.300.2021 z dnia 28.12.2021r.

Celem opracowania planu jest przedstawienie dotychczasowych zasobów energetycznych gminy oraz planowanie i organizacja zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepłą i gaz na terenie gminy a także planowanie oświetlenia ulicznego dróg i placów.

Przyjęte założenia realizują referaty Urzędu Gminy, a odbywa się to m.in. poprzez zezwalanie firmom energetycznym i gazowym na rozwój sieci na terenie gminy poprzez stwarzanie warunków wejścia w teren dróg czy działek gminnych lub możliwości stworzenia sieci poprzez inne plany np. zagospodarowania przestrzennego gminy.

Ponadto gmina współpracuje z PGE Dystrybucja na gruncie rozwoju sieci energetycznej oraz różnymi dostawcami energii takimi jak PGE Obrót, Energa Obrót czy PKP Energetyka zapewniającymi dostawy energii.

W ramach współpracy z PGE Obrót i Energa Obrót dostawcą energii na teren gminy do instytucji publicznych w tym szkół i oświetlenia ulicznego zawierane są Porozumienia dotyczące stawek cen za energię elektryczną dostarczaną do tych obiektów, które są korzystne dla gminy.

Trwa systematyczna rozbudowa sieci gazowej na terenie całej gminy.

Program Ochrony Środowiska dla gminy Kowala na lata 2021-2024

Program Ochrony Środowiska dla gminy Kowala na lata 2021-2024 uchwalony został Uchwałą Rady Gminy XXXVIII.328.2022 z dnia 25 lutego 2022 r obejmuje szereg działań związanych między innymi z:

- poprawą stanu i ochroną środowiska przy jednoczesnym zapewnieniu rozwoju społeczno-gospodarczego

- poprawą jakości powietrza (poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej)
- Poprawą jakości wód powierzchniowych i podziemnych (budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej)
- termomodernizacją obiektów
- przebudowę dróg
- zbiór odpadów komunalnych oraz szkodliwych – azbestowych
- zwiększenie długości sieci gazowej i energetycznej,

Powyższe działania realizowane są przez referaty Urzędu Gminy. Działania te mają na celu zadbanie o środowisko, zachowanie pięknych walorów estetycznych i poprawę jakości życia mieszkańców gminy.

Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Kowala

Program Niskiej Emisji dla Gminy Kowala uchwalony Uchwałą Rady Gminy Kowala nr XIII.100.2019 z dnia 28 października 2019 r. Podstawowym założeniem Programu jest likwidacja źródeł spalania paliw stałych o mocy do 1 MW niespełniających wymagań ekoprojektu w sektorze komunalno-bytowym oraz sektorze usług i handlu oraz w małych i średnich przedsiębiorstwach. W Programie znalazła się analiza możliwości wdrażania 11 działań naprawczych (przedsięwzięć) mających na celu redukcję emisji pyłu PM10 i PM2,5.

Działanie nr 1: Podłączenie lokalu do sieci ciepłej.

Działanie nr 2: Wymiana ogrzewania węglowego na elektryczne.

Działanie nr 3: Wymiana starych kotłów węglowych na nowe zasilane ręcznie.

Działanie nr 4: Wymiana starych kotłów węglowych na nowe zasilane automatycznie.

Działanie nr 5: Wymiana kotłów węglowych na kotły na biomasę zasilane automatycznie.

Działanie nr 6: Wymiana kotłów węglowych na kotły na pelety zasilane automatycznie.

Działanie nr 7: Wymiana ogrzewania węglowego na gazowe.

Działanie nr 8: Wymiana ogrzewania węglowego na olejowe.

Działanie nr 9: Wymiana ogrzewania węglowego na pompę ciepła.

Działanie nr 10: Zastosowanie kolektorów słonecznych.

Działanie nr 11: Termomodernizacja.

Z wykorzystaniem niniejszego dokumentu, gmina Kowala może udzielać wsparcia społeczności lokalnej, w tym zachęt finansowych, na realizację działań zmierzających do ograniczenia zjawiska niskiej emisji. Skuteczność wdrażania działań naprawczych w znaczącym stopniu uzależniona będzie od funkcjonującego w Polsce systemu wsparcia finansowego oraz zainteresowania potencjalnych beneficjentów.

IV. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA

1. ZADANIA INWESTYCYJNE

Zadania inwestycyjne w 2023 roku

Obiekty kubaturowe (szkoły, przedszkola, świetlice i inne)					
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Koszty poniesione w 2023 roku	Uzyskane dofinansowanie [PLN]	Uwagi
1.	Budowa remizy OSP w miejscowości Kowala	2021 - 2023	1 236 078,46 Koszt całkowity: 1 850 000,00	1 078 497,02	Zadanie zakończone. Dofinansowanie UMWM w ramach Instrumentu wsparcia zadań ważnych dla równomiernego rozwoju województwa mazowieckiego
2.	Dobudowa szatni oraz dwóch sal lekcyjnych w Publicznej Szkole Podstawowej im. J. Korczaka w Kowali	2022-2023	885 900,00 Koszt całkowity: 1 685 400,00	1 312 923,47	Zadanie zakończone Dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
3.	Poprawa stanu infrastruktury kompleksu sportowego „Moje boisko ORLIK 2012” przy PSP w Mazowszanach gm. Kowala	2023	336 484,00	164 429,00	Zadanie zakończone Dofinansowane z Ministerstwa Sportu i Turystyki w ramach programu „Modernizacja kompleksu sportowego Moje boisko Orlik 2012”
4.	Rozbudowa, przebudowa oraz poprawa stanu hali sportowej przy Publicznej Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Parznicach53	2023	495 750,00	210 836,00	Zadanie zakończone Dofinansowane z UMWM w ramach programu „Mazowsze dla Sportu 2023”
5.	Budowa przedszkola przy Publicznej Szkole Podstawowej w Mazowszanach gm. Kowala	2023-2024	727 552,00 Koszt Całkowity: 2 115 491,48	1 434 699,00	W trakcie realizacji Dofinansowanie UMWM w ramach Instrumentu wsparcia zadań ważnych dla równomiernego rozwoju województwa mazowieckiego
7.	Zmiana sposobu użytkowania części budynku remizy na świetlicę w miejscowości Bardzice gmina Kowala	2023	267 463,50	151 475,00	Zadanie zakończone Dofinansowanie z PROW 2014-2020 Działanie 19.2
8.	Wykonanie ogrodzenia na działce gminnej w Kotarwicach nr 112/1 (własność gminy)	2023	85 485,00	0,00	Zadanie zakończone

9.	Zagospodarowanie terenu na działce 2536/10 w m. Kowala-Stępcina	2023	94 685,41	0,00	Zadanie zakończone
10.	Ludwinów Budowa placu zabaw dla dzieci (własność gminy)	2023	60 104,29	0,00	Zadanie zakończone
11.	Rożki+Rożki Adamów Rozbudowa przestrzeni integracji i rekreacji w sołectwie Rożki Gmina Kowala (własność gminy)	2023	47 206,25	10 000	Zadanie zakończone Dofinansowanie w ramach Mazowieckiego Instrumentu Aktywizacji Sołectw Mazowsze 2023
12.	Zenonów Budowa wiaty rekreacyjnej (altany) w sołectwie Zenonów gmina Kowala(własność gminy)	2023	53 826,73	10 000	Zadanie zakończone Dofinansowanie w ramach Mazowieckiego Instrumentu Aktywizacji Sołectw Mazowsze 2023
13.	Ruda Mała Zakup kosiarki- traktora spalinowego, namiotu imprezowego, pawilonu wraz z wyposażeniem (stoły, ławki)	2023	5 479,99	0,00	Zadanie zakończone
14.	Zakup wyposażenia do świetlicy wiejskiej w sołectwie Bardzice gmina Kowala	2023	36 722,00	10 000	Zadanie zakończone
15.	Młodocin Mniejszy Wykonanie ogrodzenia działki nr 295/1 (własność gminy)	2023	4 243,50	0,00	Zadanie zakończone
16.	Kosów Wymiana źródła ciepła w budynku świetlicy wiejskiej w Kosowie (własność gminy)	2023	47 564,00	0,00	Zadanie zakończone
17.	Wykonanie systemu monitoringu wizyjnego w budynku remizy OSP w Kowali - Stępcinie	2023	51 410,00	0,00	Zadanie zakończone
18.	Budowa sieci energetycznej przystosowanej do zasilania agregatem prądotwórczym przy stadionie sportowym w Kowali- Stępcinie	2023	46 740,00	0,00	Zadanie zakończone

Drogi i inwestycje drogowe					
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Koszty poniesione w 2023 roku	Uzyskane dofinansowanie [PLN]	Uwagi
1	Poprawa stanu infrastruktury poprzez ulepszenie drogi gminnej dz. 244 w m. Trablice	2023	183 266,01	0,00	Zadanie zakończone
2	Poprawa stanu infrastruktury poprzez ulepszenie ulicy Równej i Prostej w Kowali-Stępcinie	2023	180 427,53	0,00	Zadanie zakończone
3	Poprawa stanu infrastruktury poprzez utwardzenie drogi gminnej w m. Dąbrówka Zabłotnia	2023	146 878,59	0,00	Zadanie zakończone
4	Poprawa stanu infrastruktury poprzez utwardzenie drogi gminnej w m. Trablice dz. 285	2023	96 201,05	0,00	Zadanie zakończone
5	Poprawa stanu infrastruktury poprzez ulepszenie drogi gminnej na ul. Dolnej w Kowali-Stępcinie	2023	140 785,00	0,00	Zadanie zakończone
6	Poprawa stanu i jakości sieci drogowej w miejscowości Kosów gmina Kowala	2022-2023	1 451 306,79	1 423 262,79	Zadanie zakończone Dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
7	Projekt budowy parkingu wraz z dojściem do nowych peronów w m. Dąbrówka Zabłotnia	2023	7 380	0,00	Zadanie zakończone
8	Projekt budowy parkingu wraz z dojściem do nowych peronów w m. Kosów	2023	7 380	0,00	Zadanie zakończone
9.	Koncepcja ciągu pieszo – jezdni w m. Rożki	2023	9 225,00	0,00	Zadanie zakończone
10	Poprawa stanu infrastruktury poprzez wymianę nawierzchni jezdni drogi gminnej nr 350616W w m. Zabierzów	2023	731 993,30	0,00	Zadanie zakończone FS 45 399,87
11	Poprawa stanu infrastruktury poprzez ulepszenie odcinka drogi gminnej w Mazowszanach dz. 250	2023	95 638,65	0,00	Zadanie zakończone

12	Poprawa stanu infrastruktury poprzez ulepszenie drogi gminnej w m. Maliszów ul. Wiśniowa	2023	115 677,81	0,00	Zadanie zakończone
13	Poprawa stanu infrastruktury poprzez ulepszenie drogi gminnej gruntowej w m. Romanów ul. Podgórska	2023	135 554,61	0,00	Zadanie zakończone
14	Poprawa stanu infrastruktury poprzez ulepszenie drogi gminnej gruntowej w m. Osiek	2023	174 747,08	0,00	Zadanie zakończone

Inne (wydatki majątkowe) – zadania dofinansowane z środków zewnętrznych					
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Koszty poniesione w 2023 roku	Uzyskane dofinansowanie [PLN]	Uwagi
1.	Zakup sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem - projekt Cyfrowa Gmina	2022 - 2023	Koszt całkowity: 360 801.34	360 801.34	Zadanie zakończone. Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014-2020 Osi Priorytetowej V Rozwój cyfrowy JST oraz wzmocnienie cyfrowej odporności na zagrożenia REACT-EU działanie 5.1 Rozwój cyfrowy JST oraz wzmocnienie cyfrowej odporności na zagrożenia

Inne (wydatki bieżące) – zadania dofinansowane z środków zewnętrznych					
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Koszty poniesione w 2023 roku]	Uzyskane dofinansowanie [PLN]	Uwagi
1.	Przeprowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnej na terenie Gminy Kowala	2023	23 124,00	17 343,00	Zadanie zakończone. Dofinansowanie MWM w ramach „Mazowsze dla czystego powietrza 2023”
2.	Organizacja Ekologicznego Pikniku Rodzinnego na terenie Gminy Kowala	2023	30 000,00	30 000,00	Zadanie zakończone. Dofinansowanie WFOŚiGW w ramach programu „Ekologiczny piknik rodzinny”
3.	Mazowszański Zielony Zakątek	2023	55 555,00	50 000,00	Zadanie zakończone. Dofinansowanie WFOŚiGW w ramach Programu Priorytetowego „Program Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej” („EKOPRACOWNIA”)

4.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kowala	2023	34 580,19	34 580,19	Zadanie zakończone. Dofinansowanie WFOŚiGW w ramach „Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest” WFOŚiGW
5.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kowala	2023	46 478,12	45 265,88	Zadanie zakończone. Dofinansowanie WFOŚiGW w ramach Programu Priorytetowego „Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest. Część 1) Przedsięwzięcia w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest, zgodne z gminnymi programami usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest”
6.	Aktualizacja inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Kowala	2023	23 500,00	18 000,00	Zadanie zakończone. Dofinansowanie NFOŚiGW w ramach „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 ”
7.	Wyeksponowanie istniejących, oryginalnych elementów założenia dworsko - parkowego w Kowali	2023	128 500,00	64 250,00	Zadanie zakończone. Dofinansowanie UMWM w ramach „Mazowsze dla zabytków”
8.	Zapobieganie bezdomności zwierząt w gminie Kowala	2023	20 250,00	10 112,50	Zadanie zakończone. Dofinansowanie UMWM w ramach „Mazowieckiego Programu Wsparcia Bezdomności Zwierząt – Mazowsze dla zwierząt 2023”
9.	Zakup wyposażenia do świetlicy wiejskiej w sołectwie Bardzice gmina Kowala	2023	35 000,00	10 000,00	Zadanie zakończone. Dofinansowanie UMWM w ramach „Mazowieckiego Instrument Aktywizacji Sołectw MAZOWSZE 2023” – „Mazowsze dla sołectw 2023”
10.	Rozbudowa przestrzeni integracji i rekreacji w sołectwie Rożki Gmina Kowala	2023	45 000,00	10 000,00	Zadanie zakończone. Dofinansowanie UMWM w ramach „Mazowieckiego Instrument Aktywizacji Sołectw MAZOWSZE 2023” – „Mazowsze dla sołectw 2023”
11.	Budowa wiaty rekreacyjnej (altany) w sołectwie Zenonów gmina Kowala	2023	46 948,00	10 000,00	Zadanie zakończone. Dofinansowanie UMWM w ramach „Mazowieckiego Instrument Aktywizacji Sołectw MAZOWSZE 2023” – „Mazowsze dla sołectw 2023”

12.	Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa	2023	18 750,00	15 000,00	Zadanie zakończone. Dofinansowanie w ramach programu wieloletniego Priorytet 3 „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa”2.0.
-----	---------------------------------------	------	-----------	-----------	---

Oświetlenie uliczne					
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Koszty poniesione w 2023 roku]	Uzyskane dofinansowanie [PLN]	Uwagi
1	Budowa i przebudowa napowietrzno-kablowej sieci elektroenergetycznej nN oświetlenia ulicznego w miejscowości Parznice gm. Kowala	2023	80 000,00	0,00	Zadanie zakończone
2	Budowa oświetlenia ulicznego przy drodze gminnej nr 488 w Trabcicach	2023	57 313,67	0,00	Zadanie zakończone
3.	Budowa napowietrznej sieci elektroenergetycznej nN oświetlenia ulicznego w m. Parznice ul. Brzozowa gm. Kowala-Stępcina	2023	33 763,50	0,00	Zadanie zakończone
4.	Kończyce Kolonia Projekt i budowa oświetlenia ulicznego (Nowy łącznik)(własność gminy)	2023	12 300	0,00	Zadanie zakończone
6.	Modernizacja oświetlenia drogowego wraz z wymianą opraw sodowych na oprawy LED w m. Ruda Mała, Dąbrówka Zabłotnia, Augustów, Zabierzów, Ludwinów	2023	212 573,69	123 617,00	Zadanie zakończone

Sieci wodociągowe i kanalizacyjne					
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Koszty poniesione w 2023 roku]	Uzyskane dofinansowanie [PLN]	Uwagi
1.	Budowa sieci kanalizacyjnej sanitarnej w m. Trablice Gmina Kowala	2022-2024	6 990 620,78 Koszty całkowite: 16 066 760,00	9 880 758,44	Zadanie w trakcie realizacji. Zadanie zakończone Dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
2.	Budowa włączenia sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Trablice do kanału grawitacyjnego odbierającego ścieki	2023	177 120 ,00	0,00	Zadanie zakończone
3.	Budowa przyłączy kanalizacji sanitarnej (w pasie drogowym+ przyłącza ciśnieniowe) w miejscowości Trablice gmina Kowala	2023	31 365,00	0,00	Zadanie zakończone
4.	Budowa nowego ujęcia wody dla potrzeb Gminy Kowala	2023	38 100	0,00	Zadanie zakończone
5.	Budowa sieci wodociągowej w m. Parznice	2023	150 871,96	0,00	Zadanie zakończone
6.	Budowa sieci wodociągowej w m. Zenonów	2023	95 325,00	0,00	Zadanie zakończone
7.	Projekt sieci wodociągowej ul. Sosnowa w m. Kowala-Stępcina	2023	15 000,00	0,00	Zadanie zakończone
8.	Projekt sieci wodociągowej w m. Kowala- Kolonia dz. 2083	2023	20 000,00	0,00	Zadanie zakończone
9.	Projekt sieci wodociągowej w m. Osiek	2023	15 000,00	0,00	Zadanie zakończone

Inne (wydatki bieżące)					
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Koszty poniesione w 2023 roku]	Uzyskane dofinansowanie [PLN]	Uwagi
1	Wykonanie ogrodzenia działki nr 295/1, wykonanie ogrodzenia działki 295/2 w Młodocinie Mniejszym	2023	3 259,50	0,00	Zadanie zakończone
2	Rozbiórka budynku mieszkalnego w m. Kosów	2023	61 645	0,00	Zadanie zakończone
3.	Wykonanie rzeźby figury św. Floriana	2023	20 800,00	0,00	Zadanie zakończone
4.	Montaż instalacji gazowej do kuchenki gazowej w budynku OSP w Kosowie	2023	2 435,78	0,00	Zadanie zakończone
5.	Renowacja boiska sportowego przy Ochotnicza straż Pożarna w Kosowie	2023	10 000,00	0,00	Zadanie zakończone

Remonty dróg gminnych 2023 r.	
Remonty cząstkowe dróg gminnych	227 080,14
Razem:	227 080,14
Pozostałe koszty utrzymania dróg 2023 r.	
Zimowe utrzymanie dróg gminnych	256 099,87
Równanie i profilowanie dróg gminnych	47 807,64
Ewidencja i przeglądy dróg gminnych, pomiary natężenia ruchu drogowego i widoczności	16 592,70
Koszenie poboczy dróg gminnych	92 928,32
Zakup znaków drogowych i tabliczek informacyjnych	22 963,49
Pozostałe usługi dot. dróg gminnych	68 363,40
Razem	504 755,42

Łączne koszty poniesione przez Gminę Kowala na utrzymanie dróg gminnych w roku 2023 wyniosły 731 835,56 zł

2. ZAMÓWIENIA PUBLICZNE

W 2023 roku Gmina Kowala przeprowadziła następujące postępowania o udzielenie zamówienia publicznego:

- 20 postępowań w trybie podstawowym o wartości mniejszej niż progi unijne w procedurze krajowej (powyżej 130 000,00 zł netto), na podstawie ustawy z 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz.1605, 1720)
- 21 postępowań w trybie zapytania ofertowego na podstawie Regulaminu Udzielania Zamówień Publicznych w Urzędzie Gminy Kowala wprowadzonego Zarządzeniem Nr 107/2020 Wójta Gminy Kowala z dnia 31.12.2020 roku.

V. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA I WSPÓŁPRACA

Z PODMIOTAMI ZEWNĘTRZNYMI

---

1. INFORMACJE PUBLICZNE

W 2023 roku wpłynęło do Urzędu Gminy 50 wniosków o udostępnienie informacji publicznej dot. m.in. wydatków gminy, miejscowych planów zagospodarowania terenu, jednostek organizacyjnych oraz realizacji zadań publicznych. Odpowiedzi na wszystkie wnioski zostały udzielone w ustawowym terminie.

2. WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Kowala

Działalność organizacji pozarządowych w sferze zadań publicznych, zwana działalnością pożytku publicznego, jest istotną cechą społeczeństwa demokratycznego, a zarazem elementem spajającym i aktywizującym społeczność lokalną. Realizacja zadań publicznych przy udziale organizacji pozarządowych w znaczny sposób wpływa na poprawę warunków życia mieszkańców Gminy Kowala oraz na rozwój naszej gminy. Wiele dziedzin życia społecznego nie mogłoby już funkcjonować bez aktywności obywatelskiej. Program określa zasady, zakres i formy współpracy Gminy Kowala z trzecim sektorem, a także priorytetowe zadania publiczne, których realizacja związana jest z ich finansowaniem lub dofinansowaniem z budżetu Gminy Kowala. Spodziewanym efektem współpracy jest wzrost dynamiki i efektywności działań na rzecz społeczności lokalnej.

Na terenie Gminy Kowala w 2023 roku działały organizacje pozarządowe, w skład, których wchodziły:

Stowarzyszenia i Kluby:

1. Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Gminy Kowala
2. Stowarzyszenie „Wspólna Sprawa”
3. Stowarzyszenie „Nasza Wieś Józefów”
4. Stowarzyszenie „Zenonów Naszą Przyszłością”
5. Koło Gospodyń Wiejskich „KOSOWIANKI”
6. Koło Gospodyń Wiejskich „KOTARWICZANKI”
7. Koło Gospodyń Wiejskich „LUDWICZANKI”
8. Koło Gospodyń Wiejskich „MALISZOWIANKI”
9. Koło Gospodyń Wiejskich RUDA MAŁA „SĄSIEDZI”
10. Koło Gospodyń Wiejskich „TRABLICE”
11. Ludowo –Uczniowski Klub Sportowy „LUKS KOWALA”
12. Gminny Klub Sportowy „ZORZA KOWALA”
13. Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „JUDO KOWALA”
14. Gimnastyczny Klub Sportowy „QUIK FLIK”
15. Stowarzyszeniem Przyjaciół Publicznej Szkoły Podstawowej im. Janusza Korczaka w Kowali-Stępocinie
16. Klub Seniora +

Program Współpracy Gminy Kowala z organizacjami pozarządowymi na rok 2023 został przyjęty przez Radę Gminy Kowala Uchwałą Nr XLVIII.395.2022 w dniu 25 listopada 2022 roku. Celem nadrzędnym programu jest zwiększenie udziału podmiotów Programu współpracy w realizacji zadań publicznych służące lepszemu zaspokojeniu potrzeb społecznych i poprawie życia mieszkańców Gminy Kowala. Służyć temu mają cele szczegółowe, wśród których wymienić należy podejmowanie i inicjowanie różnorodnych form współdziałania z organizacjami pozarządowymi na rzecz mieszkańców Gminy Kowala; tworzenie

Strona 65 z 74

dogodnych warunków do zwiększania aktywności społecznej w zakresie realizacji wyznaczonych zadań publicznych; wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych oraz pełniejsze wykorzystanie ich możliwości kadrowych i rzeczowych.

W dniu 16 stycznia 2023 roku Wójt Gminy Kowala w ramach ujętych środków w budżecie gminy, ogłosił otwarty konkurs ofert na wykonanie zadań publicznych związanych z realizacją zadań Gminy Kowala w 2023 roku z zakresu: wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu; pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom, w trudnej sytuacji życiowej ze szczególnym uwzględnieniem inicjatyw na rzecz rewalidacji osób niepełnosprawnych; podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej.

Zaplanowana kwota na realizację zadań publicznych zleconych przez Gminę Kowala organizacjom pożytku publicznego wyniosła 190 000,00 zł. Jednak po podpisaniu umów wyniosła 177 500,00 zł i ta kwota została przekazana zleceniobiorcom w otwartym konkursie ofert, natomiast kwota w wysokości 10 500,00 zł została przekazana na podstawie art. 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2023.571 ze zm.) na wsparcie realizacji zadania publicznego.

Lp.	Nazwa organizacji	Numer umowy	Nazwa zadania	Kwota otrzymanej dotacji w złotych (transze)	Kwota dotacji (rozliczenia końcowe) w zł.	Kwota zwrotu niewykorzystanej dotacji w zł.
1	2	3	4	5	6	7
1.	Gminny Klub Sportowy „ZORZA” KOWALA	01.02.2023.A P	Współzawodnictwo o sportowe i organizacja szkoleń w dyscyplinie sportowej – piłka nożna	72 000,00	72 000,00	0,00
2.	Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „JUDO Kowala”	02.02.2023.A P	Współzawodnictwo o sportowe i organizacja szkoleń w dyscyplinie sportowej – judo	38 000,00	38 000,00	0,00
3.	Stowarzyszenie Przyjaciół Publicznej Szkoły Podstawowej im. Janusza Korczaka w Kowali-Stępocinie	03.02.2023.A P	Współzawodnictwo o sportowe i organizacja szkoleń w dyscyplinie sportowej – piłka siatkowa	5 000,00	5 000,00	0,00
4	Ludowo-Uczniowski Klub Sportowy „LUKS KOWALA”	04.02.2023.A P	Współzawodnictwo o sportowe i organizacja szkoleń w dyscyplinie sportowej – tenis stołowy	22 000,00	22 000,00	0,00
5	Gimnastyczny Klub Sportowy „QUICK FLIK”	05.02.2023.A P	Współzawodnictwo o sportowe i organizacja szkoleń w dyscyplinie sportowej – gimnastyka artystyczna	16 000,00	16 000,00	0,00
6.	Stowarzyszenie Przyjaciół Młodocina Większego i Osób Niepełnosprawnych „Pozytywni”	06.02.2023.A P	„Wspieranie rodzin z osobą niepełnosprawną (pomoc materialna, psychologiczna, pedagogiczna, prawna, rehabilitacja)”	10 000,00	10 000,00	0,00
7.	Stowarzyszenie Przyjaciół Publicznej Szkoły Podstawowej im. Janusza Korczaka	07.02.2022.A P	Podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz	2 000,00	1984,00	16,00

	w Kowali-Stępcinie		rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej.			
8	Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „JUDO Kowala”	08.02.2023.A P	Ogólnopolski Turniej Dzieci i Młodzików w Judo o Puchar Wójta Gminy Kowala	10 000,00	10 000,00	0,00
9.	Koło Gospodyń Wiejskich „Kosowianki”	09.02.2023.G	Działalność wspierająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.	2 500,00	2 495,40	4,60

Zleceniobiorcy mieli obowiązek złożenia sprawozdania końcowego z wykonania zadania publicznego. Dokument sporządzony powinien być według wzoru, stanowiącego załącznik nr 5 do rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie wzorów ofert i ramowych wzorów umów dotyczących realizacji zadań publicznych oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań (Dz.U.2018.2057 ze zm.) , w terminie 30 dni od dnia zakończenia realizacji zadania publicznego. Organizacje złożyły terminowo prawidłowe rozliczenia oraz sprawozdania. Dokumenty zostały ocenione pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym.

Wysokość dotacji jaka została przekazana na realizację zadania przez Gminę Kowala nie została wykorzystana w całości przez dwie organizacje. W związku z § 10 pkt. 2 umowy, które zostały podpisane z organizacjami, organizacje zobowiązane były do zwrotu niewykorzystanej kwoty dotacji na wskazany rachunek bankowy. Zwrot niewykorzystanej dotacji nastąpił zgodnie z umową.

Gmina Kowala zleciła wykonanie zadań publicznych a organizacje pozarządowe zrealizowały je zgodnie z zawartymi umowami. W sprawozdaniach przedstawiono opis wykonanych zadań wraz ze spisem dokonanych wydatków. W opisach merytorycznych zostały wskazane informacje o podjętych działaniach oraz zakres ich realizacji. Do sprawozdań zostały załączone do wglądu faktury i inne dokumenty potwierdzające wydatkowanie środków pochodzących z dotacji.

W 2023 roku do Urzędu Gminy w Kowali-Stępcinie na podstawie art. 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U.2023.571 ze zm.) wpłynęły oferty na wsparcie realizacji zadania publicznego. Uznano celowość realizacji zadania publicznego przez zgłaszające organizacje i podpisano umowy.

Lp.	Nazwa organizacji	Numer umowy	Nazwa zadania	Kwota otrzymanej dotacji w złotych (transze)	Kwota dotacji (rozliczenie końcowe) w zł.	Kwota zwrotu niewykorzystanej dotacji w zł.
1	2	3	4	5	6	7
1.	Koło Gospodyń Wiejskich „Kotarwiczanki”	01.06.2023.G	Działalność wspierająca rozwój wspólnot i społeczności i lokalnych.	3 000,00	3 000,00	0,00
2.	Koło Gospodyń Wiejskich „Ludwinianki”	02.08.2023.G	Działalność wspierająca rozwój wspólnot i społeczności i lokalnych.	3 000,00	3 000,00	0,00
3.	Koło Gospodyń Wiejskich W Rudzie Małej „Śsiedzi”	03.10.2023.G	Działalność wspierająca rozwój wspólnot i społeczności i lokalnych.	2 000,00	2 000,00	0,00
4.	Koło Gospodyń Wiejskich „Trablice”	04.10.2023.G	Działalność wspierająca rozwój wspólnot i społeczności i lokalnych.	2 500,00	2 500,00	0,00

Współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z organizacjami pozarządowymi

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowali-Stępocinie współpracował z organizacjami pozarządowymi z terenu gminy Kowala włączając się w działania na rzecz aktywności lokalnej społeczności. Prężnie współpracował ze Stowarzyszeniem Rozwoju Gminy Kowala w zakresie dystrybucji artykułów spożywczych dla osób najbardziej potrzebujących w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Europejskiego Funduszu Pomocy. W ubiegłym roku z pomocy żywnościowej skorzystało 360 osób.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wydawał również 4 skierowania do organizacji zewnętrznych po odbiór żywności z Podprogramu.

Klub Senior+

W ramach „Programu Wieloletniego, Senior+” na lata 2015-2020- Moduł II- w 2023 roku na terenie gminy Kowala funkcjonował Klub, Senior+”. Kryterium członkowskim w Klubie „Senior+” jest wiek 60+. Głównym celem działalności Klubu jest motywowanie osób starszych do działań na rzecz samopomocy

oraz działań na rzecz innych osób potrzebujących wsparcia z tytułu niepełnosprawności, nieporadności życiowej czy wykluczenia *społecznego*.

Gmina Kowala w 2023r. przeznaczyła środki własne w wysokości 45 071,83 zł. Placówka działała w roku sprawozdawczym 3 dni w tygodniu, w wyznaczone dni: środa, czwartek, piątek. Ogółem w 2023 roku odbyło się 150 spotkań. Przeciętna liczba seniorów korzystająca ze wsparcia to 20 osób.

W czasie działania Klubu Seniorzy mogli skorzystać z różnego rodzaju usług, w tym usługi:

I. plastyczno-manualne (m.in. zajęcia kreatywne/rękodzieło: wyrób biżuterii, kwiatów z bibuły, florystyka, ogrodnictwo);

II. muzyczno-poznawcze (zajęcia wokalne, zajęcia sensoryczne, warsztaty taneczne);

III. językowo-teatralne (zajęcia aktorskie, trening pamięci, stworzenie grupy kabaretowej);

IV. swobodnej twórczości (spacery, tworzenie dekoracji Klubu, przygotowanie występów okolicznościowych, wycieczki, rozwiązywanie bieżących spraw).

Uzupełniająco podczas każdego z modułów prowadzone były regularne zajęcia ruchowo-prozdrowotne (zajęcia fitness dla seniorów- np. zdrowy kręgosłup, spacery, gry zręcznościowe ruchowe).

W każdym z modułów zaplanowano również godziny swobodnej twórczości, spotkania przy kawie, herbacie, czytanie prasy i książek, gry towarzyskie, szachy, muzykoterapia, biblioterapia, zajęcia plastyczne (prowadzone bezpośrednio przez koordynatora – w czasie wolnym Klubu, ale również przez samych członków Klubu).

Podczas funkcjonowania Klubu "Senior+" były organizowane imprezy okolicznościowe: *Dzień Babci i Dziadka, Dzień Zakochanych, Dzień Kobiet, Dzień Mężczyzn, Urodziny Klubu, Dzień Dziecka, Andrzejki, Gminny Dzień Radości połączony z Dniem Seniora oraz Wigilia*.

Członkowie Klubu wzięli udział w promowaniu żywności w E.Leclercu, w biegu z okazji Międzypokoleniowej Sztafety Niepodległościowej. Cyklicznie organizowano wycieczki do kina (3 razy), wycieczki krajoznawcze (2 razy), pielgrzymka do Częstochowy, do Muzeum im. Jacka Malczewskiego oraz do Opery Narodowej w Warszawie.

Członkowie mają zagwarantowany stały dostęp do urządzeń biurowych i multimedialnych z dostępem do Internetu. Zapewniona również była opieka prawna oraz psychologiczna dla członków Klubu. Duże znaczenie miała aktywizacja środowisk lokalnych takich jak uczestniczenie w Lokalnej Grupie działania „Wspólny trakt” (2 razy) , współpraca ze Stowarzyszeniem Rozwoju Gminy Kowala, działania w zakresie wolontariatu międzypokoleniowego, współpraca z Przedszkolem i PSP z Kowali-Stępociny i Parznic, ze świetlicą środowiskową „Szansa” oraz z Policją, która przeprowadzała również szkolenia.

Zespół *Stępocianki* oraz *Zespół taneczny* występował na wielu uroczystościach takich jak min. dożynki, festyny. Przygotowano materiały promujące Klub – sesję fotograficzną członków Klubu oraz kalendarz. Zorganizowano zajęcia edukacyjne, takie jak: „*Bezpieczeństwo osób starszych*”, „*Seniorzy bądźcie bezpieczni na drodze*”, szkolenie z udzielenia Pierwszej Pomocy Przedmedycznej, warsztaty „*Las w słoiku*” oraz szkolenie z technologii cyfrowej, których organizatorem było Ministerstwo Cyfryzacji.

Ponadto Klub Seniora uczestniczył w projekcie pt. „Aktywny senior-niezawodny senior” na mocy porozumienia ze Stowarzyszeniem KAS, Projekt miał za zadanie zwiększenie aktywności seniorów.

W ramach ww. projektu odbyły się:

1. Warsztaty Bezpieczeństwo w Internecie i obsługi nowych technologii.
2. Warsztaty z zakresu: techniki zapamiętywania, ćwiczenia pamięci, wzrost poczucia własnej wartości, asertywność, oswojenie ze zmianą np. odejściem na emeryturę, odejściem dzieci z domu).
3. Spotkania były prowadzone przez psychologa wykładów.
4. Spotkania prowadzone były przez fizjoterapeutę.
5. Wyjazd do teatru w Radomiu na sztukę pn. *Ryzykowna Forsa*".
6. 1- dniowa wycieczka do Warszawy do muzeum POLIN.

3. WSPÓŁPRACA Z INNYMI JEDNOSTKAMI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO I PODMIOTAMI ZAGRANICZNYMI

Mieszkańcy gminy Kowala poza aktywnością w różnego rodzaju stowarzyszeniach mocno angażują się w życie wspólnoty samorządowej. Aktywność mieszkańców w życiu wspólnoty samorządowej zauważalna jest również na zebraniach w poszczególnych sołectwach, jak również w spotkaniach z Wójtem Gminy oraz Radnymi.

Od 2008 roku Gmina Kowala należy do Lokalnej Grupy Działania „Wspólny Trakt” (LGD). Założycielami organizacji są mieszkańcy czterech gmin: Kowala, Wierzbica, Skaryszew o Iłża reprezentanci sektora społecznego, publicznego oraz lokalni przedsiębiorcy. Głównym statutowym celem stowarzyszenia jest działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, poprzez: realizację lokalnej strategii rozwoju opracowanej przez lokalną grupę działania. Działania zapisane w strategii ukierunkowane są z jednej strony na realizację projektów promujących i rozwijających walory turystyczne i rekreacyjne, a z drugiej na aktywizację mieszkańców, w tym rozwijanie przedsiębiorczości, bezpośrednio wpisują się w realizację obszarów priorytetowych rozwoju województwa mazowieckiego. Mieszkańcy, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, instytucje samorządowe z terenu Gminy Kowala w tym Urząd Gminy w Kowali - Stępcinie mają możliwość ubiegania się o wsparcie na realizację różnych projektów społecznych, gospodarczych, projektów wspierających rozwój infrastruktury użyteczności publicznej w ramach naborów prowadzonych przez LGD z środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: „Europa inwestująca w obszary wiejskie” działanie „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Współpraca pomiędzy Gminą Kowala a LGD obejmuje także współdziałanie przy:

a) organizacji spotkań z udziałem społeczności lokalnej:

- w dn. 21.02.2023 r. w sali konferencyjnej Urzędu Gminy w Kowali-Stępcinie przeprowadzono warsztaty refleksyjne dot. Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Wspólny Trakt”;

- w dn. 24.03.2023r. w świetlicy wiejskiej w Maliszowie Gmina Kowala zorganizowano warsztaty diagnostyczne pt. „Potrzeby i potencjał organizacji pozarządowych oraz lokalnej społeczności”. Wydarzenie miało charakter cykliczny i odbyło się w każdej z poszczególnych Gmin z terenu LGD „Wspólny Trakt”, tak aby każdy mieszkaniec miał możliwość zaangażowania się i wpływu na proces budowania Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Wspólny Trakt”;

- w dn. 15.09.2023r. z inicjatywy LGD „Wspólny Trakt” przeprowadzono w Publicznej Szkole Podstawowej im. Janusza Korczaka w Kowali-Stępcinie III Forum Organizacji Pozarządowych „Sieć na Trakcie”;

- w dn. 08.11.2023 r. odbyło się spotkanie w Publicznej Szkole Podstawowej w Mazowszanach, gdzie przedstawiono możliwości finansowe na nową perspektywę 2023-2027 dla organizacji pozarządowych.

b) wsparcie działalności organów statutowych LGD:

- w dn. 24.11.2023r. w Maliszowie odbyło się Walne Zebranie Członków LGD „Wspólny Trakt”, dotyczące oceny i wyboru operacji w ramach ogłoszonych naborów dotyczących rozwoju infrastruktury publicznej.

Od 2016 roku Gmina Kowala jest członkiem Stowarzyszenia Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego (ROF). Stowarzyszenie powołano w celu wspierania zrównoważonego rozwoju i zwiększenia konkurencyjności jednostek samorządu terytorialnego w ROF w skali interregionalnej, w tym wzmocnienie zdolności instytucjonalnych, przyspieszenie rozwoju społeczno – gospodarczego, poprawę funkcjonalności oraz stanu środowiska przyrodniczego. Równie ważnymi celami Stowarzyszenia ROF jest upowszechnianie idei samorządności lokalnej i regionalnej oraz wspieranie jej rozwoju, reprezentowanie i ochrona wspólnych interesów członków Stowarzyszenia oraz wspomaganie ich w realizacji zadań własnych i zleconych.

W 2022r. Rada Gminy Kowala podjęła uchwałę o przystąpieniu do porozumienia międzygminnego dotyczącego opracowania dokumentu pn. „Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Gmin Obszaru Funkcjonalnego Radomia 2030+” (SUMP). Przygotowanie Planu jest wspólną inicjatywą Lidera (Gminy

Miasta Radomia) oraz Partnerów (gmin powiatu radomskiego) na rzecz prowadzenia wspólnych działań związanych z potrzebami mobilności osób, lokalnym rozwojem gospodarczym i społecznym oraz kształtowaniem przestrzeni publicznych obszaru partnerskich gmin. Plan ma stać się dokumentem wymagającym przy udziale w konkursach o dofinansowanie z środków Unii Europejskiej z Perspektywy Finansowej 2021 – 2027. W dniu 28 września 2023r. Rada Gminy Kowala przyjęła „Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Gmin Obszaru Funkcjonalnego Radomia 2030+” wraz z Prognozą Oddziaływania na Środowisko. Prace nad przygotowaniem SUMP były współfinansowane z środków Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 działanie 6.1. Rozwój publicznego transportu zbiorowego w miastach.

Gmina Kowala kontynuuje współpracę z władzami Miasta Radom przy opracowaniu „Strategii ponadlokalnej” dla gmin z terenu Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego. Prace te trwają od 2022 roku.

Gmina nie posiada partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego z innym krajem.

4. PROMOCJA

Promocja jest jednym z wielu zadań własnych gminy. W strukturze organizacyjnej Urzędu Gminy w Kowali-Stępocinie realizowane są zadania związane z promocją Gminy Kowala, obejmujące:

1. Kreowanie pozytywnego wizerunku gminy.
2. Współpracę z organizacjami pozarządowymi w zakresie wspólnej promocji gminy.
3. Udostępnianie informacji o gminie, takich jak lokalizacja, dostępność komunikacyjna, dostępne zasoby i atrakcje.
4. Koordynowanie działań promocyjnych gminy.
5. Wskazywanie unikalnych korzyści oraz przekonywanie o zaletach oferty gminy poprzez porównanie z innymi oferentami i ofertami lokalnymi.
6. Oznakowanie wizualne nośnikami informacji kierującymi turystów do miejsc związanych z turystyką.
7. Promocję walorów turystycznych gminy.

Przedmiotem działań promocyjnych jest produkt gminy. W wyniku rosnącej konkurencji pomiędzy gminami i regionami coraz więcej ośrodków jest zmuszonych traktować siebie jako produkt i dążyć do sprzedaży na rynku. Odbiorcami produktu gminy są mieszkańcy gminy, podmioty gospodarcze zlokalizowane na jej terenie, a także podmioty gospodarcze, instytucje, organizacje oraz mieszkańcy innych gmin. Do grup adresatów istotnych dla realizacji przyjętych kierunków rozwoju gminy należą inwestorzy i turyści. Promując gminę generuje się większy przepływ ludzi, myśli i kapitału, co otwiera nowe szanse rozwojowe.

W jednostkach podległych gminie Kowala, takich jak szkoły, przedszkola i biblioteki, organizowane są warsztaty, prelekcje i wystawy związane z lokalną historią, tradycją, kulturą i sztuką. Poprzez te działania zachęca się mieszkańców do udziału, co buduje więzi społeczne i poczucie przynależności do społeczności lokalnej. Gmina Kowala organizuje również różnorodne wydarzenia kulturalne i sportowe, takie jak Dzień Dziecka, Dożynki Gminne, Rajd Rowerowy, Ogólnopolski Turniej Judo dla dzieci i młodzieży o Puchar Wójta Gminy Kowala oraz Sztafeta Niepodległościowa. Poprzez promocję tych wydarzeń na lokalnym i regionalnym poziomie gmina przyciąga uwagę mieszkańców z innych miejscowości i regionów.

Na terenie gminy promowane są również tzw. zielone inicjatywy, podejmowane w celu ochrony środowiska naturalnego. Organizowane są akcje sprzątnięcia terenów publicznych, promowanie recyklingu itp. Działania te mają na celu przyciągnięcie uwagi osób zainteresowanych ekologią

i zrównoważonym rozwojem. Wykorzystanie zadań własnych do promocji gminy wymaga ścisłej współpracy między lokalnymi władzami a społecznością oraz świadomości strategicznej w celu wybrania odpowiednich działań, które najlepiej będą reprezentować i promować unikalne cechy i atrakcje gminy.

W 2023 roku Włodarze Gminy Kowala zorganizowali wydarzenia takie jak Dzień Dziecka, Dożynki Gminne 2023, Ogólnopolski Turniej Judo dla dzieci i młodzieży o Puchar Wójta Gminy Kowala oraz Sztafetę Niepodległościową. Dożynki Gminne to przede wszystkim tradycyjne obrzędy dziękczynne za ukończenie zniw i prac polowych, które stanowią doskonałą okazję do prezentacji i promowania regionalnej kultury, tradycji, kulinariów oraz rękodzieła. Podczas tych uroczystości każdy mógł zapoznać się ze stoiskami wielu instytucji pracujących na rzecz wsi i rolnictwa, a także uczestniczyć w atrakcjach dla całych rodzin, takich jak animacje, konkursy, park rozrywki, występy organizacji pozarządowych z terenu gminy Kowala, zespołów ludowych, kabaretów oraz koncertów. W ubiegłorocznych dożynkach udział brali nie tylko mieszkańcy gminy Kowala, ale również mieszkańcy sąsiednich gmin, m.in. Radomia, Orońska, Jedlińska, Wierzbicy, Skaryszewa. Szacunkowa liczba uczestników, która wzięła udział w Gminnych Dożynkach 2023 to około 1500 osób.

5. PLANY INWESTYCYJNE

1. Budowa nowego ujęcia wody dla potrzeb Gminy Kowala
2. Budowa sieci wodociągowej w m. Kowala- Stępcina etap I
3. Budowa studni rezerwowej 2A na Stacji Uzdatniania Wody w Dąbrówce Zabłotniej gmina Kowala
4. Projekt sieci wodociągowej w m. Kowala- Stępcina sz. 2535
5. Projekt sieci wodociągowej w m. Kosów dz. 172/15, 172/5
6. Projekt sieci kanalizacyjnej w m. Mazowszany i części m. Kotarwice
7. Projekt sieci kanalizacyjnej w m. Trabllice- Ludwinów
8. Przebudowa drogi gminnej w zakresie budowy chodnika w m. Ludwinów
9. Budowa ogrodzenia systemowego przy PSP w Młodocinie Mniejszym
10. Modernizacja infrastruktury oświetleniowej na terenie Gminy Kowala
11. Wymiana oświetlenia ulicznego z sodowego na oświetlenie w technologii LED na terenie gminy Kowala.
12. Poprawa stanu infrastruktury obiektów sportowych na terenie gminy Kowala – wielofunkcyjne boisko sportowe o sztucznej nawierzchni w Kowali – Stępcinie
13. Projekt dokumentacji na boisko do piłki plażowej w m. Kotarwice
14. Zakup wyposażenia (ławki, stoły) do wiaty rekreacyjnej w m. Zenonów.
15. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej:
  - PSP w miejscowości Kowala-Stępcina
  - PSP w miejscowości Parznice
  - PSP w miejscowości Kończyce-Kolonia
  - Publiczne Przedszkole im. Juliana Tuwima w Kowali- Stępcinie

